

Ikitaabo kya' **Balaawi** **Indangiriro**

Yiki kitaabo, kikayandikwa na Musa, kinayerekiini ngiisi kwa'Bahisiraheeri bakwaniini ukukizi tuula imbere lya Rurema mu kati ko'bweru. Kwokwo, akabayereka isiku ngulu ndebe zo bagakizi simbaha, anabayereka kiri na'matuulo go bagakizi mutangira. Na kwakundi, anabayereka ngiisi kwo bakwaniini bakizi yiyeka ne'kyeye.

Muziizi muguma gwi'sikamiro, guli mu Balaawi 11.45: «Nie Nahamwinyu! Nie kamulyosa mu kihugo kye'Miisiri, gira lyo mba Rurema winyu. Ku yukwo, mukizi ba beeru, nga kwo naani ndi mweru.»

Íbiri mwo ku bwofi

- a) Rurema abikira Abahisiraheeri amatuulo gataanu mahamu (1-7)
- b) Ukuyimikwa kwa Harooni, na'bagala, no'kukola kwabo (8-10)
- c) Ukuyiyeruusa na íbiri na'kashembo (11-15)
- d) Ulusiku lwo'kuyiyeruusa kwo ku ngiisi mwaka (16)
- e) Ngiisi kwa'Bahisiraheeri bagakizi tuula ku njira nyeeru (17-27)

Amatuulo go'kusiriiza lwoshi

¹ Ikyanya Nahano áli riiri mwi'heema lye'mihumaanano, anahamagala Musa,

anamútuma ² kwo agendi menyeesa Abahisiraheeri kwokuno: «Mu kati kiinyu, iri hangaba umundu úloziizi ukutangira Nahano ikitugwa libe ituulo lyo'kusiriiza, angakitoola mu ngaavu, kandi iri mu bibuzi, kandi iri mu mbene.

³ «Yiryo ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, iri yangaba ngaavu, ikwaniini ibe shuuli, inabe nzira kashembo. Anagisholere halinde ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Kwokwo, lyo Nahano amúyemeera.

⁴ «Mu kutanga yiryo ituulo lye'kitugwa, uyo mundu alambike ukuboko mu ruhanga lwakyo. Mango agira kwokwo, Nahano agayemeera kwo kyafwa hi'gulu lyage, anamúkoge ibyaha byage. ⁵ Haaho, akitongeerere imbere li'heema lye'mihumaanano. Umuko gwakyo, abagingi bagala Harooni, bagaguyabiira, banagushangire imbande zooshi za'katanda ákali ha mulyango gwi'heema. ⁶ Haaho, akihonie uluhu, abuli kitenga bitolo-bitolo.

⁷ «Yabo bagingi bagashasha ishaali, banayase umuliro. ⁸ Banayabiirage irya mihoole, kuguma ni'twe, no'lusha, banabilambike ku zirya shaali. ⁹ Halikago, ubula ne'birenge, byohe bigatee shukwa. Yibyo byoshi, umugingi anabisiriigize ku katanda, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Kwokwo, umushiiriri gwalyo, gunasimiise Nahano.

¹⁰ «Yiryo ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, iri lyangaba kiri kibuzi kandi iri mbene, kikwaniini kibe kipanga, kandi iri kihebe, kinabe kizira kashembo. ¹¹ Yikyo kitugwa,

uyo mundu akitongeerere imbere li'heema lye'mihumaanano, uluhande lwe'mbembe lwa'katanda. No'muko gwakyo, abagingi, bagala Harooni, bagushangire ku katanda, imbande zaako zooshi. ¹² Haaho yikyo kitugwa, akitole-tole, anashaaze itwe, no'lusha. Yibyo byoshi, umugingi muguma anabibiike ku shaali izikoli yasiri. ¹³ Halikago, ubula ne'birenge, byohe bikwaniini bitee shukwa. Yibyo byoshi, umugingi agabisiriiza, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Kwokwo, umushiiriri gwalyo gunasimiise Nahano.

¹⁴ «Yiryo ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, iri lyangaba kali kanyuni, likwaniini libe ihumba, kandi iri mutungulu gwe'ngunde. ¹⁵ Yako kanyuni, umugingi agakaleeta ku katanda, anakanyole itwe. Agatee yona umuko gwako, guhingire mu matambi ga'katanda, akabuli kasiriiza. ¹⁶ Yako kanyuni, agagwanwa akaduutula akafooge, anakakabule isheere ya'katanda, ngiisi ho'munyota-kiiko guli mu biikwa. ¹⁷ Anabuli kagwatira ku byubi, anakagabaanule. Haliko, atagayami kalungulula. Ha nyuma, anakasirigiize ku katanda, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Kwokwo, umushiiriri gwalyo, gunasimiise Nahano.

2

Amatuulo go'mushyano

¹ «Ikyanya ugatangira Nahano ituulo lyo'mushyano, gube mulembu. Uguyoonere

mwa'mavuta, unagufushe mwo'mubadu.
² Haaho, uguleetere abagingi, beene Harooni. Yugwo mushyano, musingi muguma agushamate kwe'fune nguma, anagusiriigize ku katanda. Yiryo ituulo, liri lyo'bukengeeze, liganasiriizibwa lwoshi. Ikyanya Nahano agayuvwa umushiiriri gwalyo, agasiima.

³ «Yiryo ituulo lyo'mushyano, umutuli úgugasigala, guli gwe'mwa Harooni na bagala baage. Mu matuulo go'kusiriiza gooshi ágali mu tangwa imwa Nahano, yiryo lyo litaluule bweneene.

⁴ «Ituulo lyawe lyo'mushyano, iri lyangaba lya kuyokera mu kiyokero, libe lya bitumbula kandi iri galeeti, bikaate mu mushyano mulembu na muzira saama, gunabe gubushirwi mwa'mavuta.

⁵ «Yiryo ituulo, iri lyangaba lya kukalangirwa ku mibangala, likwiriiri libe lya mushyano mulembu, mufushe mwa'mavuta, haliko muzira saama. ⁶ Bagalikoojola-koojola, banashubi liyondera kwa'mavuta. Yiryo ituulo, liri lya mushyano.

⁷ «Yiryo ituulo lyo'mushyano, iri lyangaba lya kukalangira mu nyungu, likwiriiri libe lya mushyano mulembu, mufushe mwa'mavuta.

⁸ Ulileete imwa Nahano, unalisikiirize umugingi, gira alitwale ku katanda. ⁹ Uyo musingi agayabira umutuli gwo'kukengeezania, anagusiriize, libe ituulo lyo'kusiriiza. Ikyanya ligasiriizibwa, umushiiriri gwalyo gugasimiisa Nahano.

¹⁰ «Yiryo ituulo, umutuli úgugasigala, guga-haabwa Harooni na bagala baage. Mu matuulo go'kusiriiza gooshi ágali mu tangwa imwa Nahano, yiryo lyo litaluule bweneene.

11 «Ikyanya ugatangira Nahano amatuulo go'mushyano, utakolwe kwo wagufusha mwe'saama. Bwo guli gwi'tuulo lyo'kusiriiza, bitahangwirwi ukugufusha mwe'saama kandi iri buuki.

12 «Ikyanya ugaleetera Nahano itomola, utagaliyokera ku katanda, mbu lyo liba no'mushiiriri mwija imbere lya Nahano.

13 «Ikyanya ugatanga ituulo lyo'mushyano, ukizi lilunga mwo'muunyu.* Utakolwe kwo way-ibagira ukulilunga. Mukuba, yugwo muunyu, guli mu kengeeza ikihango kyo Rurema akany-wana na niinyu.

14 «Iri wangatangira Nahano itomola lyo'mushyano, ukizi tee kalanga imihuli, ukabuli gijiga. 15 Yiryo ituulo lyo'mushyano, ukizi tee lifuka mwa'mavuta, unabiike kwo'mubadu. 16 Umugingi agayabiira mwo umutuli gwo'kukengeezania, anagusiriize kuguma na yugwo mubadu gwoshi, gutangirwe Nahano libe ituulo lyo'kusiriiza.

3

Amatuulo go'kuleeta umutuula

1 «Hali ikyanya umundu angatanga ingaavu, libe ituulo lyo'kuyerekana ingoome. Iyo ngaavu, yangaba shuuli kandi iri nyana, haliko, ikwaniini ibe nzira kashembo. 2 Yikyo kitugwa, akilambike ukuboko mu ruhanga, anakitongeerere ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Umuko

* 2:13 2.13 Mariko 9.49.

gwakyo, abagingi, bagala Harooni, bagaguyon-era imbande zooshi za'katanda.

³ «Umugingi muguma, anasikiirize ikitolo kyakyo imwa Nahano, kibe kitaluule. Mu kati kaabyo, muli ulusha lwoshi ulubwisiri ibijogombe, ⁴ ne'fiko zombi, ne'binyule byazo, kuguma ni'rembe lyo'budiku. ⁵ Yiby byoshi, abagingi banabibiike ku katanda, ku zirya zindi nyama izibiisirwi ku shaali. Yiryo, liri ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Ikyanya Nahano agayuwwa umushiiriri gwalyo, agasiima.

⁶ «Yiryo ituulo lyo'kuyerekana ingoome, iri wangalilyosa mu bibuzi byawe, kandi iri mu mbene, igaaba shaashi, kandi iri kipanga, kandi iri kihebe. Haliko, kikwaniini kibe kizira kashembo.

⁷⁻⁸ «Yiryo ituulo, iri lyangaba kyanabuzi, ukitwale imbere li'heema lye'mihumaanano, unakilambike ukuboko mu ruhanga, unakitongeere. Umuko gwakyo, bagala Harooni bagagushangira imbande zooshi za'katanda. ⁹ Umugingi, agayabiira ibinyule byakyo, anabiyegeze imbere lya Nahano, anamúsiirize byo. Mu yiby binyule, muli umukira gwoshi, ukutolerwa hoofi ni'vuha lyo'mugongo, kuguma no'lusha lwoshi ulubwisiri ibijogombe no'lutoolero, ¹⁰ na zirya fiko zombi ne'binyule byazo, kuguma ni'rembe lyo'budiku. Yiby byoshi agabibiika kuguma ne'fiko, ¹¹ anabisiriigize ku katanda, gira bitangwe imwa Nahano.

¹² «Yiryo ituulo, iri lyangaba iri mbene, ugitwale imbere li'heema lye'mihumaanano.

¹³ Ulambike ukuboko mu ruhanga lwayo,

unagitongeeere. Abagingi, bagala Harooni, bagashangira umuko gwayo imbande zooshi za'katanda.

¹⁴ «Iyo mituli, umugingi agagishegeza imbere lya Nahano, iri anagisiriiza. Luli lusha lwoshi ulubwisiri ibijogombe no'lutoolero, ¹⁵ na zirya fiko zombi, ne'binyule byazo, ni'rembe lyo'budiku. ¹⁶ Yibyoyoshi, bishaazibwe kuguma ne'fiko. Umugingi, agabisiriigiza ku katanda. Yiryo ituulo, biri byokulya bitaluule. Yibyoyoshi, biri bitaluule imwa Nahano. Umushiiriri gwabyo gugamúsimiisa.

¹⁷ «Kwokwo, mutahangwirwi ukukizi lya ulusha, kandi iri ukulya umuko. Yulu lubaaja, luli lwe'myaka ne'myakuula. Mukwaniini mukizi lusimbaha ku bibusi byoshi, ngiisi ho mugakizi tuula.»

4

Amatuulo go'kukogwa ibyaha

¹ Nahano anashubi bwira Musa, ² kwo amenyese Abahisiraheeri kwokuno: «Hali ikyanya umundu angakengeera agira ikyaha mu kutagalwa. Yikyo kyaha, kinabe kilahiziibwi ne'maaja za Nahano. Lolagi ngiisi kwo'mundu akwiriiri ukugira:

a. Ikyanya umugingi mukulu ye wayifunda mu byaha

³ «Ku mugani, umugingi mukulu, iri angaba ye wakola ibyaha, iri ahubiisa abandu booshi. Ku yukwo, akwiriiri atangire Nahano ishuuli nzira kashembo, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha

byage. Yiryo ituulo, likwaniini. ⁴ Iyo shuuli, agisholere halinde ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Agagilambika kwo'kuboko kwage mu ruhanga, anagitongeerere yaho imbere lya Nahano.

⁵ «Uyo musingi, ayabiire umuko, anagutwale mwi'heema lye'mihumaanano. ⁶ Ha nyuma, anagudobeke mwo'munwe, anagushangire ku mulondo úgusiisiri Ikisiika Kyeru Bweneene, ku luhande lwagwo úlubonesiri. Akizi gira kwokwo imbere lya Nahano, ubugira kalinda.

⁷ «Ugundi muko, anagubuge ku tugongo twa'katanda ka mwi'heema lye'mihumaanano, kalya ko'kuyokera kwo'mubadu. Na úgugasigala, anaguyonere ku biterekero bya'katanda ka ha mulyango gwi'heema, kalya ko'kusiriigiza kwa'matuulo.

⁸ «Ha nyuma, anayabiire birya binyule, kuli kudeta ulusha, ⁹ ne'fiko zombi, ne'binyule byazo, ni'rembe lyo'budiku. Yibyobyoshi, banabilyokeze kuguma. ¹⁰ Ikyanya bali mu tanga ishuuli kwo libe ituulo lyo'kuyerekana ingoome, yibyobyoshi, bali mu kizi bishaaza, lyo'musingi mukulu abiyokere ku katanda ko'kusiriigiza kwa'matuulo.

¹¹⁻¹² «Halikago, íbyasigala kwi'yo shuuli, akwaniini abihulukane imbuga lye'shumbi. Kuli kudeta uluhu, ne'minyofu, na purungu, ne'birenge, ne'bijogombe, na'mashe. Agagendi bibiika áhayerusiibwi, ngiisi ho'munyota-kiiko guli mu yonerwa, anabiyokere ku shaali. Byoshi, abisiriigize ku ndundo yo'munyota-kiiko.

b. Ikyanya abandu booshi bo bayifunda mu byaha

¹³ «Ku mugani Abahisiraheeri booshi, iri bangaba bahubira ulubaaja lwa Nahano, buzira kugiriirira. Kundu kwokwo, bagaaba baki luhubiiri. ¹⁴ Ikyanya bagasobanukirwa kwo bahuba, bakwiriiri batangire Rurema ishuli, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Iyo shuli, bagisholere halinde hi'heema lye'mihumaanano. ¹⁵ Abashaaja baabo, bakwaniini bagilambike kwa'maboko mu ruhanga, banagitongeerere imbere lya Nahano.

¹⁶ «Umuko gwe'yo shuli, ulya musingi mukulu, atee twala muniini mwi'heema lye'mihumaanano. ¹⁷ Anagudobeke mwo'munwe, anagushangire ku mulondo ugusiisiri Ikisiika Kyeru Bweneene, ku luhande lwagwo ulubonesiri. Akizi gira kwokwo imbere lya Nahano, ubugira kalinda.

¹⁸ «Ugundi muko, anagubuge ku tugongo twa'katanda ka mwi'heema lye'mihumaanano, kalya ko'kuyokera kwo'mubadu. Na ugugasigala, aguyonere ku biterekero bya'katanda ka ha mulyango gwi'heema, kalya ko'kusiriigiza kwa'matuulo.

¹⁹ «Ha nyuma, anayabiire birya binyule, anabiyokere ku katanda.

²⁰ «Iyo shuli, agigire nga kwokulya akagira irya yabo, mu kukogwa ibyaha byage. Kwokwo, kwo'yo musingi mukulu agayeruusa Abahisiraheeri booshi, halinde banakogwe ibyaha, banashubi kwanana imbere lya Rurema.

21 «Íbyasigala kwi'yo shuuli, uyo mugingi akwiriiri abihulukane imbuga lye'shumbi, anagendi biduulika kwo'muliro, nga kwo akagira irya yabo yo akatanga ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage. Kwokwo, yiryo ituulo ligakizi tangwa, gira lya'Bahisiraheeri booshi balonga ukukogwa.

c. Ikyanya umutwali ye wayifunda mu byaha

22 «Ku mugani, umushaaja wa'kaaya, iri angaba ahubira ulubaaja luguma lwa Rurema Nahamwabo, buzira kugiriirira. Kundu kwokwo, agaaba aki luhubiiri.

23 «Ikyanya agasobanukirwa ne'kyaha kyage, akwaniini atange ituulo lye'kihebe, kinabe kizira kashembo. 24 Agakilambika kwo'kuboko mu ruhanga, anakitongeerere ho bali mu tongeerera amatuulo go'kusiriiza imbere lya Nahano. Yiryo, liri ituulo lyo'kukogwa ibyaha.

25 «Umuko gwa yikyo kihebe, umugingi agagudobeka mwo'munwe, anagushangire ku katanda ko'kusiriigiza kwa'matuulo. Na úgugasigala, anaguyonere ku biterekero byako. 26 Ibinyule, anabiyokere ku katanda, nga kwokulya bali mu gira ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Mu kugira kwokwo, umugingi agaaba ayeruusa ikyaha kyo'yo mutwali, halinde akogwe ibyaha byage, anashubi kwanana imbere lya Rurema.

d. Ikyanya abagunda bo bayifunda mu byaha

27 «Ku mugani, abagunda iri bangaba bahubira ulubaaja luguma lwa Nahano, buzira kugiriirira. Kundu kwokwo, багаааа baki luhubiiri.

28 «Ikyanya bagasobanukirwa kwo bagira ikyaha, bagaleeta imbene nzira kashembo,

ibe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byabo.
²⁹ Bagagilambika kwa'maboko mu ruhanga, banagitongeerere ho bali mu tongeerera ibitugwa íbyatangwa ituulo.

³⁰ «Umuko gwe'yo mbene, umugingi agagudobeka mwo'munwe, anagubuge ku tugongo twa'katanda. Na úgugasigala, aguyonere ku biterekero byako.

³¹ «Ibinyule bigashaazibwa nga kwokulya bali mu gira kwi'tuulo lyo'kuyerekana ingoome. Umugingi anabiyokye, lyo'mushiiriri gwabyo gusimiisa Nahano. Mu kugira kwokwo, umugingi agaaba ayeruusa yabo bandu, halinde bakogwe, banashubi kwanana imbere lya Rurema.

³² «Yabo bandu, iri bangasiima ukutanga ikibuzi, bakwiriiri baleete ikishaashi kizira kashembo, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha.
³³ Banakilambike kwa'maboko mu ruhanga, banakitongeerere ngiisi ho bali mu tongeerera ibitugwa íbyatangwa imwa Nahano.

³⁴ «Yikyo kishaashi, umuko gwakyo, umugingi agagudobeka mwo'munwe, anagubuge ku tugongo twa'katanda. Na úgugasigala, akwaniini aguyonere ku biterekero byako. ³⁵ Ibinyule byoshi, bakwiriiri babishaaze, nga kwokulya bali mu gira ku kibuzi kyo'kutangwa hi'gulu lyo'kuyerekana ingoome. Umugingi agabiyokera ku katanda kuguma na'gandi matuulo ágali mu tangwa imwa Nahano. Kwokwo, kwo agaaba ayeruusa yabo bandu, halinde bakogwe ibyaha byabo, banashubi kwanana imbere lya Rurema.

5

e. Imigani ye'byaha birebe ibibonesiri-bonesiri

¹ «Ku mugani, umundu angahamagalwa na'batwi be'maaja kwo ayiji tanga ubumasi bwi'gambo lyo akabona, kandi iri lyo akayuvwa. Iri angalahira kwo atagagendi budeta, yayewe imwage. Agaharuurwa kwo ye wagira ikyaha, anayiji hanwa hi'gulu lyakyo.

² «Kandi iri tudete kwo umundu angahuma ku kindu kyo'muziro, nga mutumba gwe'kitugwa, kandi iri gwe'nyamiishwa, kandi iri gwa ibiri mu yibulula. Yikyo kyaha, kundu angaba atakigiri-irira, haliko agaaba ayiyulubaza, anahanwe.

³ «Kandi iri, hali ikyanya angakengeera ahuma ku kindu kyo'muziro, anabe atayiji kwo akihuma kwo. Kundu kwokwo, iri angayiji menyaga, akwaniini ayami yemeera kwo akoli yulubiiri.

⁴ «Hali ne'kyanya angahwijikala, mu kubi-ika indahiro kwo agaagira igambo lirebe. Iyo ndahiro, yangalola kwi'gambo liija, kandi iri libi. Yiryo igambo, kundu agayiji liyibagira, haliko agaki hanwa hi'gulu lyalyo.

⁵ «Amagambo mwene yago gooshi, ikyanya umundu agayiji menya kwo agahuba kwo, akwiriiri ayemeere ikyaha kyage. ⁶ Yikyo kyaha, mu kugira kwo akikogwe, akwiriiri aleete ishaashi ye'kibuzi, kandi iri ye'mbene. Umug-ingi anagitange imbere lya Nahano, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage, halinde anashubi kwanana imbere lya Nahano.

f. Ikyanya umukeni ye wayifunda mu byaha

⁷ «Umundu, iri angaba aloziizi ukutanga ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage, anabe atahiiti ubulyo bwo'kutanga ikibuzi, kandi iri mbene, ahangwirwi ukuleetera Nahano amahumba gabiri, kandi iri mitungulu ibiri ye'ngunde. Akanyuni kagama kagatangwa, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage. Akaabo, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi.

⁸ «Yutwo tunyuni, atutwalire umugingi. Uyo mugingi naye, agatee tanga kalya kanyuni ka mbere, hi'gulu lyo'kukogwa ibyaha. Agakanyola igosi, haliko, atagayami kasingula itwe lwoshi.

⁹ «Yako kanyuni, umuko gwako, agaguyabira kwo, anagubuge mu matambi ga'katanda. Úgugasigala, aguyonere ku biterekero byako. Kwokwo yiryo, li'tuulo lyo'kukogwa ibyaha.

¹⁰ «Ha nyuma, uyo mundu abuli tangaga kalya kandi kanyuni, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, nga kwo keera byayandikwa hano. Kwokwo, kwo'mugingi agamúyeruusa mu kulyosa ikyaha kyo akagira. Rurema anamúkoge, halinde anashubi kwanana imbere lyage.

¹¹ «Ne'ri umundu angaba atahiiti ubulyo bwo'kugula yago mahumba gombi, kandi iri iyo mitungulu yombi ye'ngunde, aleetage ikilo kiguma kyo'mushyano mwija, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage. Yugwo mushyano, bwo liri ituulo lyo'kukogwa ibyaha, atakolwe kwo agufusha mwa'mavuta, kandi iri agubiika mwo'mubadu.

¹² «Yugwo mushyano, agutwalire umugingi. Ulya mugingi agagushamata kwe'fune nguma, ibe yo'kukengeezania, anaguyokere ku katanda,

kuguma na'gandi matuulo ágali mu siriiz-
ibwa hi'gulu lya Nahano. Yiryoy, liri ituulo
lyo'kukogwa ibyaha.

¹³ «Yibyo byoshi, ikyanya umugingi agakizi
bigira, iri ayeruusa ngiisi úli mu ba agira
ikyaha. Uyo mundu, Rurema anamúkoge,
anashubi kwanana imbere lyage. Umushyano
úgwasigala, gugaaba gwo'mugingi, nga
kwokulya biri mu ba ku matuulo go'mushyano.»

g. Ituulo lyo'kuhyula

¹⁴ Nahano anashubi bwira Musa kwokuno:
¹⁵ «Hali ikyanya umundu angakengeera
ahubira Nahano, mu kuleka ukumútangira
ibimúkwanini. Akwaniini alole mu bibuzi
byage, analeetere Nahano ikipanga kiguma,
kinabe kizira kashembo. Kandi iri aleete iharija
ízangaatwa ikipanga, ukukulikirana no'lugero
úluli mu koleesibwa Ahandu Heeru. Yikyo
kitugwa, akitangage, libe ituulo lyo'kuhyula.

¹⁶ «Uyo mundu, bwo ataki tanga ngiisi
byo ashuba agatanga, akwaniini abitangage,
anayushuule kwe'kihande kiguma kya kataanu.
Yibyo byoshi, anabisikiirize umugingi. Haaho,
umugingi anamúyeruuse, mu kutanga kirya
kipanga, libe ituulo lyo'kuhyula. Kwokwo, kwo
uyo mundu agaakogwa ibyaha byage, anashubi
kwanana imbere lya Rurema.

¹⁷ «Hali ikyanya umundu angahubira ulubaaja
lwa Nahano. Na kundu atashubi yiji kwo
aluhubiiri, haliko agaki hanwa hi'gulu lyalwo.

¹⁸ «Iri byangaba kwokwo, akwaniini alole mu
bibuzi byage, analeetere umugingi ikipanga,

kinabe kizira kashembo. Kandi iri agula ikiri ne'kishingo kyakyo. Haaho, lyo'mugingi agamúyeruusa, halinde anakogwe ibyaha byage, anashubi kwanana imbere lya Rurema. ¹⁹ Yiryo, liri ituulo lyo'kuhyula, bwo ashuba munamahube imbere lya Nahano.»

²⁰ Nahano anashubi bwira Musa: ²¹ «Hali ikyanya umundu angasikirizibwa ikindu, mbu akilange. Haliko anayiji beesha hi'gulu lyakyo, kandi iri angaba akizimba, kandi iri akiyitiiza, kandi iri akilyalyania. Haaho agaaba keera ahuba imbere lya Nahano. ²² Kandi iri angamútoolera ikindu, analahire kwo atakibona. Kandi iri angabiika indahiro ye'bibeeshu. Kandi iri angagira ikindi kyaha ikishushiri na yibyoyabyo.»

²³ «Iri angaba agira ikyaha mwene yibyoyabyo, akwaniini ukuhanwa. Haaho, yikyo kindu, akwiriiri akigalulire ulya mutuulani, kiba akakizimba, kandi iri akamúgunga kyo ku misi, kandi iri akakibikiisibwa, kandi iri akakitoola. ²⁴ Ngiisi kindu kyo akabiikira kwe'ndahiro ye'bibeeshu, akwiriiri akigalule. Na kwakundi, akiyushuule kwe'kihande kiguma kya kataanu kye'kishingo kyakyo. Ku lwolwo lusiku, akwaniini aleete ikitungwa kyo'kutangwa ituulo lyo'kuhyula. ²⁵ Yikyo kitugwa, kibe kipanga, kinabe kizira kashembo, kinabe kandi ne'kishingo ikikwaniini.»

²⁶ «Mango agira kwokwo, umugingi agamúyeruusa imbere lya Nahano. Ngiisi kyaha kyo agaaba agira, agakikogwa, anabe akoli kwaniini imbere lya Rurema.»

6

Amategeko hi'gulu lya'bagingi

a. Amatuulo go'kusiriiza lwoshi ku ngiisi lusiku

¹ Nahano anashubi bwira Musa kwo ameny-eese ² Harooni na bagala baage kwokuno, hi'gulu li'tuulo lyo'kusiriiza lwoshi: «Yiryo ituulo, likwaniini lilaale yaho ku katanda, halinde shesheezi. No'muliro, guyame guyasiri. ³ Umugingi akwaniini ayambale imirondo yage yo'bugingi mihange mu nuzi ze'kitaani, analyose umunyota-kiiko ku katanda, anagubiike ha butambi lyako.

⁴ «Ha nyuma, anashubi hogola imirondo yage yo'bugingi, anashubi yambala imirondo ya ngiisi lusiku, akabuli hulukiza umunyota-kiiko inyuma lye'shumbi, ahayerusiibwi.

⁵ «Umuliro gukwaniini gukizi yama guyasiri ku katanda. Ngiisi shesheezi, umugingi akwaniini akizi shuuvya ishaali, anabiike ikitugwa ki'tuulo lyo'kusiriiza lwoshi hi'gulu lyazo. Abuli yokya ibinyule bya'matuulo go'kuyerekana ingoome. ⁶ Yugwo muliro, gukwaniini gukizi yaka ku katanda, utanakolwe kwo waguleka guzime.

b. Ituulo lyo'mushyano

⁷ «Imaaja íziloziri ituulo lyo'mushyano zo zeezino: Yiryo ituulo, bagala Harooni bo bakwaniini ukukizi litwala ku katanda, imbere lya Nahano. ⁸ Yiryo ituulo, umugingi muguma agalishamata kwe'fune nguma yo'mushyano mufushe mwa'mavuta, kuguma no'mubadu gwalyo

gwoshi. Yugwo mutuli gwi'tuulo, agaguyokera ku katanda, gube gwo'kukengeezania. Ikyanya Nahano agayuvwa umushiiriri gwalyo, agasiima.

⁹ «Umushyano úgugasigala, Harooni na'bagala, bagaagulya. Kundu kwokwo, gukwaniini guyokibwe buzira kugufusha mwe'saama. Yiryo ituulo, bakwaniini baliliire mu lubuga lwi'heema lye'mihumaanano, ngiisi áhatalwirwi.

¹⁰ «Yugwo mushyano, batakolwe mbu baguyokere kuguma ne'saama. Yugwo mutuli, Nahano akagutaluulira abagingi, ku matuulo go bali mu mútangira ku muliro. Kwokwo, yugwo mutuli gukoli talwirwi bweneene imwa Nahano, ngi'tuulo lyo'kukogwa ibyaha, kandi iri lyo'kuhyula. Yago matuulo, go gali mu tangwa imwa Nahano. ¹¹ Kwokwo, abashosi be'kibusi kya Harooni naaho, bo bahangwirwi ukugalya kwo. Gaganayama gali ge'mwabo, halinde imyaka ne'myakuula. Ku yukwo, ngiisi úgagahuma kwo, naye agaaba atalwirwi imwa Nahano.»

¹² Nahano anashubi bwira Musa: ¹³ «Harooni na bagala baage, ulusiku lwo bagataluulwa kwo, bakwiriiri batangire Nahano ikilo kiguma kyo'mushyano mulembu. Batange ikihande kiguma shesheezi, ne'kindi kiguma kabigingwe. ¹⁴ Yugwo mushyano, gugakandirwa kuguma na'mavuta, ni'robe linayokerwe ku mubangala. Ha nyuma, likwaniini litengwe-tengwe, likabuli tangwa imwa Nahano. Ikyanya Nahano agayuvwa umushiiriri gwalyo, agasiima.

15 «Mu bagingi ba mu kibusi kya Harooni, ikyanya muguma wabo agayimikwa abe mugingiki mukulu, akwaniini akizi tanga lyeryo-lyeryo ituulo. Yiryo ituulo, liri lye'mwa Nahano, linakwaniini likizi siriizibwa lwoshi. Yulu lubaaja, lugayama ho imyaka ne'myakuula. 16 Ngiisi matuulo ge'mushyano, gakwaniini gasiriizibwe lwoshi. Ndaahyo kiri na hino ihigagaliibwa kwo.»

c. Ituulo lyo'kukogwa ibyaha

17-18 Ku biloziri amatuulo go'kukogwa ibyaha, Nahano anabwira Musa kwo amenyeese Harooni na bagala baage kwokuno: «Ikitugwa ikiri mu tangwa, kwo libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha, kiri mu ba kitaluule bweneene imwa Nahano. Kwokwo, kigatongeererwa imbere lyage, haahalya ho bali mu tongeerera ibindi bitugwa byo'kutangwa ituulo.

19 «Yiryo ituulo, ikyanya umugingiki agalitanga, agaliriira Ahandu Heeru, mu lubuga lwi'heema lye'mihumaanano. 20 Yiryo ituulo, ngiisi ugalihuma kwo, aba mundu kandi iri kindu, iri naye akola mutaluule. Umuko gwakyo, iri gwangatonyera ku mulondo, yugwo mulondo gugaaba gukoli yulubiiri, gukwaniini gufulirwe Ahandu Heeru.

21 «Iyo nyama, iri yangadeekerwa mu kibya, kikwaniini kiyami vungulwa. Haliko, iri yangadeekerwa mu nyungu yo'mulinga, bagiseene, banagileeze mwa'miiji. 22 Iyo nyama, igaaba ikola ndaluule bweneene imwa Rurema. Kyo kitumiri, ngiisi mushosi wa mu kibusi kya Harooni, ahangwirwi kwo agilye kwo.

²³ «Halikago, yiryo ituulo, iri umuko gwalyo gwangaleetwa mwi'heema lye'mihumaanano, gunakoleesibwe mu kuyeruusa Ahandu Heeru, litangaliibwa. Si likwaniini liyami lashwa mu muliro, linasingooke.

7

d. Agandi mategeko ku biloziri amatuulo go'kuhyula

¹ «Ituulo lyo'kuhyula, liri litaluule bweneene imwa Rurema. Imaaja zaalyo, zo zeezino: ² Ikitugwa, iri kyangatangwa ituulo lyo'kuhyula, kikwaniini kitongeererwe ha'gandi matuulo gali mu tongeererwa. Umuko gwakyo, umugingi anagushangire imbande zooshi za'katanda.

³ «Ibitondola byoshi bye'binyule, anabitange ku katanda. Kuli kudeta ulusha ulubwisiri umukira, no'lusha ulubwisiri ibya mu nda, ⁴ ne'fiko zombi, kuguma ne'kinyule ikizibwisiri, ni'rembe lyo'budiku. Yibyo byoshi, bigayami lyosibwa kuguma ne'fiko. ⁵ Umugingianabisiriigize Nahano ku katanda. Yiryo, liri ituulo lyo'kuhyula.

⁶ «Yiryo ituulo, inyama zaalyo, ngiisi mushosi wa mwi'kondo lya'bagingi angazilya kwo. Bakwaniini baziliire ahataluule mu handu heeru ha Nahano. Mukuba, yizo nyama ziri ndaluule bweneene imwage.

⁷ «Imaaja iziloziri ituulo lyo'kuhyula, zo nguma ne'maaja iziloziri ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Yiryo ituulo, umugingi ali mu litanga hi'gulu lyo'kuyeruusa abandu. Yehe naaho, ye hangwirwi kwo azilye kwo.

e. Umutuli gwo'mugingi

⁸ «Ikyanya umugingi ali mu tanga ikitugwa kyo'kusiriiza lwoshi, ahangwirwi ayabiire uluhu lwakyo. ⁹ Na ngiisi ituulo lyoshi lyo'mushyano, ikyanya baliyokera ku makala, kandi iri ku mubangala, kandi iri ku kikalangiro, ligakizi ba lyo'mugingi úwalitanga. ¹⁰ Agandi matuulo go'mushyano, ngiisi mugingi akwaniini alonge kwo ugwage mutuli. Muhangwirwi mukizi gagera mu mushyano muumu, kandi iri mufushe mwa'mavuta.

f. Amatuulo go'kuyerekana ingoome

¹¹ «Hali na'matuulo go'kuyerekana ingoome. Yago matuulo, gali mu tangwa imwa Nahano. Imaaja zaago, zo zeezino: ¹² Yiryo ituulo, iri wanganitanga mu kudeta kongwa, wanganitanga ikitugwa kyo'kusiriiza, unakiyushuule kwe'kitumbula kizira saama, kinabe kifushe mwa'mavuta, kandi iri igaleeti nvushe mwa'mavuta, kuguma ne'bindi bitumbula íbyagirwa mu mushyano mulembu, gunabe mubushe naaho mwa'mavuta.

¹³ «Yiryo ituulo lyo'kutanga kongwa, bali mu lileeta kuguma ni'tuulo lye'bitumbula íbiri mwe'saama. ¹⁴ Ku ngiisi ituulo, mumbeereze ikitumbula, kiguma-kiguma. Ibindi, umugingi agabiyabiira, bibe bye'mwage. Uyo mugingi, ye na yolya úkashangira umuko ku mbande za'katanda.

¹⁵ «Yiryo ituulo lyo'kuyerekana ingoome, ikyanya liri mu tangwa hi'gulu lyo'kudeta

kongwa imwa Rurema, inyama zaalyo zikwani-
ini zilibwe lwolwo lusiku. Emwe! Ndaahyo kiri
na íhiteerwa ku shinda hyo bagalaaza.

¹⁶ «Hali ikyanya ituulo lyangatangwa,
nga kwo'mundu aloziizi, kandi iri hi'gulu
lyo'kukwiza byo akalagaania. Haaho, umutuli
muguma gugaliibwa lwolwo lusiku. Haliko
íbigasigala, byangaliibwa úbugaakya. ¹⁷ Iyo
nyama, nga yangashubi hisa ku lusiku úlugira
izishatu, lyoki bakwiriiri bagilashe ku muliro.

¹⁸ «Aahago! Yiryo ituulo, hanabaagage
umundu úwalya ku nyama zaalyo ku yulwo
lusiku úlugira izishatu, Nahano atagaki
múkoga. Ni'tuulo lyage, litagaki ba na'kamaro.
Mukuba, iyo nyama, igaaba ikola kizira. Ne'ri
wangagilya, ugaahanwa ngana. ¹⁹ Na kwakundi,
inyama iri zangakengeera zayileeza ku kindu
íkiri no'muziro, iri zitagaki liibwa. Muyami
zilasha mu muliro.

«Yizo nyama zi'tuulo, mu kuzilya, ukwiriiri
utee yiyeruusa. ²⁰ Iri wangaba utazi yiyeru-
usa, unakengeere walya ku nyama zi'tuulo
lyo'kuyerekana ingoome, zinabe zatangwa imwa
Nahano, ugayami twibwa mu Bahisiraheeri.
²¹ Ugatwibwa mwo kwakundi, iri wangalya iyo
nyama yo'kuyerekana ingoome, unabe keera
wahuma ku mundu úyulubiiri, kandi iri ku
kitugwa íkiri na'kashembo, kandi iri ku kindi
kyagaza kyoshi.»

Imaaja íziloziri abandu booshi

22 Nahano anashubi bwira Musa, 23 kwo amenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Mutakolwe kwo mwalya ibinyule bye'bitugwa, biba bya ngaavu, kandi iri bya bibuzi, kandi iri bya mbene. 24 Mutanakizi lya ulusha lwe'kitugwa ikyatumba, kandi iri ikyaliibwa ne'nyamiishwa. Yulwo lusha, mwangalukoleesa ku gindi-gindi mikolwa. 25 Umundu mulebe, iri angalya ulusha lwe'kitugwa kyo'kusiriigiza Nahano, akwiriiri ayami twibwa mu Bahisiraheeri.

26 «Ngiisi ho mugagendi tuula, hatagire ugakizi lya umuko gwa'kanyuni, kandi iri gwe'kitugwa. 27 Ngiisi ugakizi gulya, agayami twibwa mu Bahisiraheeri.»

Umutuli gwa'bagingi

28 Nahano anashubi bwira Musa, 29 kwo amenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Iri wangatanga ituulo lyo'kuyerekana ingoome, utee heereza Nahano umutuli ugumukwaniini. 30 Yibyho ibiri mu ba bitaluule imwa Nahano, kuli kudeta ulusha kuguma no'mushaya, ubileete wenyene imwo'mugingi. Gulya mushaya, ugulengeze imbere lya Nahano mu kugutanga. 31 Yulwo lusha, umugingi agalusiriigiza ku katanda. Halikago, umushaya gwohe, guli gwe'mwa Harooni, na'bandu be'kibusu kyage.

32 «Yikyo kitugwa, muyabiire ikisingiira kyakyo kye'lulyo, munakisikiirize umugingi, kube kye'mwage. 33 Agakizi kihaabwa, bwo ye mu twala umuko ku katanda, ye nali mu siriiza ibitondola byakyo bye'binyule. 34 E Bahisiraheeri, mu yago matuulo go'kuyerekana

ingoome, keera nakyula kwo'mushaya ne'kisingiira kye'lulyo, mukizi biheereza umugingi Harooni na'bandu be'kibusu kyage, bwo biyamiri bitalwirwi imwabo.»

³⁵ Iyo mituli, igakizi komoolwa ku yago matuulo go'kusiriiza nga kwo gatangwa imwa Nahano. Iyamiri iri ye'mwa Harooni na'bandu be'kibusu kyage, ukulyokera ku kyanya bakahandulwa, kwo babe bagingi bo'kukolera Nahano.

³⁶ Iyo mituli, ukulyokera ku lusiku bakayimikwa kwo, Nahano akayami komeereza Abahisiraheeri, kwo bakizi baheereza yo. Yulwo lubaaja, luganayama ho imyaka ne'myakuula.

³⁷ Yizo maaja zooshi, zilozi amatuulo go'kusiriiza, na go'mushyano, na go'kukogwa ibyaha, na go'kuhyula, na ágali mu tangwa mu kuyimika abagingi, na go'kuyerekana ingoome.

³⁸ Yizo maaja, Nahano akaziheereza Musa ku mugazi Sinaayi, mwi'shamba, ku kyanya akakomeereza Abahisiraheeri kwo bamútangire amatuulo.

8

Harooni ayimikwa, kuguma na'bagala (Kulyoka 29.1-37)

¹ Nahano anashubi bwira Musa kwokuno:

² «Undeetere Harooni na bagala baage, unatumire imirondo yabo mitaluule, na'mavuta go'kuyimika. Uleete ne'shuuli, ibe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Unaleete ne'bipanga bibiri, ne'kitiri kye'mikate mizira saama.

³ Unakuumanie Abahisiraheeri booshi,

bakuumanire ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano.»

⁴ Musa anasimbaha Nahano, anakuumania Abahisiraheeri booshi imbere lyo'mulyango gwalyo, ⁵ anababwira: «Tuli hano, gira tukoleese ngiisi byo Nahano atukomeereza.»

⁶ Kwokwo, Musa anayabiira Harooni na bagala baage, anabakaraba. ⁷ Anayambika Harooni ikanju, analishweka no'mukaba. Anamúyambika ni'kooti, abuli múyambika ikangaata hi'gulu, analishwekera mu kibuno no'mukaba gwalyo mulimbiise. ⁸ Anamúhagasa ishaho ha kifuba, muli amabuye gabiri: ibuye lye'Hurimu na lye'Tumimu. ⁹ Anamúyambika no'mulondo gwo'kusoosa kwi'twe, gunali kwa'kalangikizo ke'nooro i malanga, ko'kubonesa kwo akola mutaluule. Kwokwo, kwo akagira nga kwo Nahano akamúkomereza.

¹⁰ Ha nyuma, Musa anayabiira amavuta go'kushiiga ku byataluulwa, anagashiiga ku liry a iheema lye'mihumaanano, kuguma na byoshi íbyâli riiri mwo. ¹¹ Yago mavuta, anakizi gashiiga ku katanda ne'bigingi byako ubugira kalinda mu kukataluula. Anakizi gashiiga na ku birugu byoshi bya mwi'heema lye'mihumaanano, kiri na ku mutanga gwo'kubishukira mwo, ne'kiterekero kyagwo.

¹² Yago mavuta, Musa anagashiiga na mwi'twe lya Harooni, gira amútaluule imwa Nahano.

¹³ Ha nyuma, Musa anabwira bagala Harooni kwo bamúyegeere. Nabo, anabayambika

imirondo yabo, anabashweka imikaba mu bi-buno, anabasoosa ne'mirondo ya kwi'twe, nga kwo Nahano akamúkomereza.

¹⁴ Haaho, Musa analeeta irya ngaavu yo'kutanga ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Harooni na bagala baage, banagibiika kwa'maboko mu ruhanga. ¹⁵ Ikyanya Musa akaba keera agitongeera, anakizi leeza umunwe mu muko, iri anaguhembeza ku tugongo twa'katanda ko'kusiriigiza kwa'matuulo, gira akayeruuse. Na úgukasigala, anaguyonera mwi'dako lye'biterekero bya'katanda. Mu kugira kwokwo, lyo akakataluula, gira kakizi tangirwa kwa'matuulo go'kukogwa ibyaha.

¹⁶ Ulusha úlubwisiri ibijogombe, Musa analuyabiira. Anayabiira kiri ni'rembe lyo'budiku, ne'fiko zombi, kiri ne'binyule byazo. Yibyoyoshi, anabisiriigiza ku katanda.

¹⁷ Inyama íkasigala kwi'yo shuuli: uluhu, ne'minyofu, na'mashe, anabitwala inyuma lye'shumbi, anabiduulika kwo'muliro, nga kwo Nahano akamúkomereza.

¹⁸ Haaho, Musa anashubi leeta ikipanga, gira kitangwe libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Harooni na bagala baage, banakibiika kwa'maboko mu ruhanga. ¹⁹ Ne'ri Musa akakitongeera, anashangira umuko gwakyo ku katanda, imbande zaako zooshi.

²⁰ Yikyo kipanga, anakitenga mihoole-mihoole, abuli siriiza itwe lyakyo, ne'binyule byakyo. ²¹ Ne'ri akashuka ibya mu nda, ne'birenge, anabisiriigiza nabyo ku katanda kuguma ne'gindi mihoole, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, nga

kwo Nahano akamúkomereza. Yiryo ituulo, umushiiriri gwalyo gwanasimiisa Nahano.

²² Mu kuheza, Musa analeeta kirya kyabo kipanga, íkigayerekana kwo'mugingi akola agayingira mu mukolwa. Yikyo nakyo, Harooni na bagala baage, banakibiika kwa'maboko mu ruhanga. ²³ Ne'ri Musa akakitongeera, anashiiga Harooni umuko gwakyo, ku rusongo lwo'kutwiri kwe'lulyo, na ku kingumwe-ngumwe kyo'kuboko kwe'lulyo, na kwi'no lihamu lye'lulyo.

²⁴ Haaho, Musa anahamagala bagala Harooni. Ngiisi muguma wabo, anamúshiiga yugwo muko ku rusongo lwo'kutwiri kwe'lulyo, na ku kingumwe-ngumwe kyo'kuboko kwe'lulyo, na kwi'no lihamu lye'lulyo. Úgukasigala, anagushangira ku katanda kooshi.

²⁵ Yikyo kipanga, Musa anayabiira ibinyule byakyo, kuguma no'lusha úlubwikiiri umukira, no'lusha úlubwikiiri ibijogombe, ni'rembe lyo'budiku, ne'fiko zombi kuguma ne'binyule íbiziri kwo, ne'kisingiira kye'lulyo. ²⁶ Na mu kitiri kye'mikate mizira saama, kwo kyâli kizi biikwa imbere lya Nahano, anayabiira mwe'kitumbula kizira saama, ne'kindi kitumbula kibushe mwa'mavuta, ne'galeeti. Yiby byoshi anabiyushuula kwo birya binyule ne'kisingiira kye'lulyo. ²⁷ Yiby byoshi, Musa anabifumbasa Harooni na bagala baage, banabiyabiira, banabishagania hi'gulu mu kubitangira Nahano.

²⁸ Yago matuulo gooshi, Musa anashubi gayabi-ira mu maboko gaabo, anagasiriigiza ku katanda, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Yiryo ituulo, likayerekana kwo'mugingi keera ayingira mu mukolwa. Umushiiriri gwalyo, gwanasimiisa Nahano.

²⁹ Gulya mushaya, Musa anagulengeza imbere lya Nahano, mu kuyerekana kwo guli gwe'mwage. Kwokwo, kwo Nahano akamúkomereza.

³⁰ Ha nyuma, Musa anayabiira amavuta go'kuyimika, kuguma no'muko úgwáli ku katanda, anabishangira ku Harooni, na ku byambalwa byage. Anashubi bishangira na ku bagala baage, na ku byambalwa byabo. Kwokwo, kwo Musa akataluula Harooni, na bagala baage, kiri ne'byambalwa byabo, bibe bya Nahano.

³¹ Musa anabwiraga Harooni na bagala baage kwokuno: «Zirya nyama za'matuulo, muzideekere ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Munaziliire haaho ha mulyango, kuguma ne'mikate ikagirwa hi'gulu lya yulu lusiku lukulu. Mugire nga kwo n'gamúkomeereza. ³² Ngiisi nyama kandi iri imikate íyasigala, bikwiriiri bijigivibwe.

³³ «Mukwaniini muhise isiku zirinda, muli haaho ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Mutagahalyoka, yizo siku zirinda zo mugayimikwa kwo zitazi mala. ³⁴ Yibi twagira zeene, Nahano ye katukomeereza byo, gira lyo mukizi yeruusibwa, munabe mukoli tungiini imbere lyage. ³⁵ Ee! Muhisagye zeezo siku zirinda, ubushigi ni'zuuba, muli

haaho ha mulyango gwa yiryo iheema. Ne'ri mwangalahira, mbu mutagaagira kwokwo, ukufwa, mugaafwa. Kwokwo, kwo Nahano akangomeereza.»

³⁶ Yiby byoshi byo Nahano akakomeereza Harooni na bagala baage ku njira ya Musa, banakizi bisimbaha.

9

Harooni na'bagala bayingira mu mukolwa

¹ Ku lusiku ulugira umunaana, Musa anahamagala Harooni, na bagala baage, na'bashaaja ba'Bahisiraheeri. ² Anabwira Harooni: «Uyabiirage ishuuli, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Uyabiire ne'kipanga, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Yiby bitugwa byombi, bibe bizira kashembo. Kwokwo, ubitange ituulo imbere lya Nahano.

³ «Ha nyuma, unabwire Abahisiraheeri kwo bayabiire ikihebe, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Bayabiire ne'nyana nguma, ne'kyanabuzi kiguma, gabe matuulo go'kusiriiza lwoshi. Yiby byombi, bibe bikoli hisiizi umwaka, binabe bizira kashembo.

⁴ «Ubwire Abahisiraheeri, na kwo bayabiire ishuuli nguma ne'kipanga kiguma, banabitangire Nahano ituulo lyo'kuyerekana ingoome. Yiryo ituulo, ligatangwa kuguma ni'tuulo lyo'mushyano mukandire mwa'mavuta. Kwokwo zeene, lyo Nahano agamuhulukira kwo.»

⁵ Yiby byoshi, Abahisiraheeri banabireeta imbere li'heema lye'mihumaanano, nga kwo Musa

akababwira. Booshi banayiji yimanga imbere lya Nahano. ⁶ Musa anababwira: «Yibi byoshi, Nahano ye kamùbwira kwo mubigirage, gira lyo'bulangashane bwage bumùboneka mwo.»

⁷ Musa anabwira Harooni: «Yijaga ha katanda, utange ituulo lyo'kukogwa ibyaha byawe, ne'bya'Bahisiraheeri booshi. Mu kugira kwokwo, lyo ugayiyeruusa, unabe wabayeruusa booshi. Ha nyuma, unatangage ituulo lye'mwawe lyo'kusiriiza lwoshi, na'matuulo gaabo gooshi, nga kwo Nahano akakukomeereza.»

⁸ Kwokwo, Harooni anayegeera akatanda, anatongeeera irya nyana, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage. ⁹ Umuko gwayo, abagala banamùleetera gwo, anagudobeka mwo'munwe, anagutonyeza ku tugongo twa'katanda. Na úgukasigala, anaguyonera ku biterekero byako.

¹⁰ Yiryo ituulo lyo'kukogwa ibyaha, anayabiira ibinyule, ne'fiko, ni'rembe lyo'budiku. Yiby byoshi, anabisiriigiza ku katanda, nga kwo Nahano akakomeereza Musa. ¹¹ Haliko, inyama no'luhu, anagendi biduulika ku muliro, inyuma lye'shumbi.

¹² Ha nyuma, Harooni anatongeeera kirya kipanga, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Umuko gwakyo, bagala baage banamùleetera gwo, anagushangira ku katanda, imbande zooshi. ¹³ Banabuli mùleetera purungu, ne'mihoole. Yiby byoshi, anabiyokera ku katanda. ¹⁴ Ibya mu nda ne'birenge, anatee bishuka, abuli bisiriigiza kuguma ne'yo mihoole.

¹⁵ Ha nyuma, Harooni analeeta irya mbene ya'bandu. Iri akagitongeera, anagitanga libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byabo, nga kwo akagira kwi'rya nyana, mu kukogwa ibyaha byage. ¹⁶ Abuli leeta yiryo ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, analitanga ukukulikirana no'lubaaja. ¹⁷ Anatanga na'matuulo go'mushyano, mu kushamata ifune nguma, anagusiriigiza ku katanda, kuguma ni'tuulo iriri mu tangwa ngiisi shesheezi.

¹⁸ Na kwakundi, anashubi tongeera ishuuli ne'kipanga bya'bandu bakatanga ituulo lyo'kuyerekana ingoome. Umuko gwabyo, bagala baage banamuleetera gwo, anagushangira ku katanda, imbande zaako zooshi. ¹⁹ Anayabiira ibinyule bye'yo shuuli, ne'bya yikyo kipanga, kuli kudeta ibinyule ibiri ku mukira, no'lusha ulubwikiiri ibijogombe, ne'fiko, ni'rembe lyo'budiku. ²⁰ Yibyo byoshi, Harooni anabilambika ku mishaya, anabisiriigiza ku katanda.

²¹ Haaho, Harooni analengeza imishaya yombi, ne'kisingiira kye'lulyo anabishagania hi'gulu mu kubitangira Nahano. Kwokwo, kwo Musa ak-abakomeereza.

²² Ha nyuma, Harooni anagololera yabo bandu kwa'maboko, mu kubagashaanira. Mukuba, âli mali yusa ukutanga amatuulo go'kukogwa ibyaha, na go'kusiriiza, na go'kuyerekana ingoome. Kwokwo, analyoka ha katanda.

²³ Musa na Harooni banayingiraga mu lirya iheema lye'mihumaanano. Ne'ri bakahuluka

mwo, banashubi gashaanira abandu. Haaho-haaho, ubulangashane bwa Nahano bwanayami tanguula imbere lya'bandu booshi. ²⁴ Yaho Rurema âli riiri, hanayami huluka umuliro, gwi! Gwanayami jigiivya liryâ ituulo lyo'kusiriiza, gwanajigiivya ne'binyule îbyâli riiri ku katanda.

Balya bandu booshi, iri bakabona kwokwo, banabanda akabuuli ku bushambaale, awi yiyi yiyi! Banagwa buubi imbere lya Nahano.

10

Nadabu, bo na Habihu, bagira ikyaha

¹ Nadabu bo na Habihu, bagala Harooni, bakayabiira isheetezo zaabo, banazibiika kwa'makala ágayasiri, banagafuka kwo'mubadu, gira batangire Nahano ituulo. Haliko yibyô bakagira, batâli hangwirwi ukubigira, nga kwo Musa âli mali babwira.

² Lyeryo, ku kyanya baki gweti bagaagira mbu batangire Nahano ituulo, anayami batibulira kwo'muliro, gwanabajigiivya.

³ Iri Musa akabona kwokwo, anabwira Harooni: «Yiri igambo, Nahano keera akagwanwa atumenyeesa lyo, ikyanya akadeta kwokuno:

“Ngiisi ábagakizi nyegeera,
bakwaniini bamenye kwo nie Rurema mutaluule.

Na ndi nie gakizi gingikwa
imbere lya'bandu booshi.”»

Harooni, iri akayuvwa kwokwo, anaba shee!

⁴ Musa anatumira Mishahaeri, na Herizafaani, bagala Huzyeri, yishe wage Harooni, anababwira kwo bayabiire ibirunda bya beene wabo,

babishaaze Ahandu Heeru, banabitwale inyuma lye'shumbi. ⁵ Na yibyo birunda, byâli ki yambiiti imirondo yo'bugingi. Yabo bombi, banabitwala inyuma lye'shumbi, nga kwo Musa akabakomeereza.

⁶ Musa anashubi bwira Harooni na'bagala bombi, Heryazaari na Hitamaari kwokuno: «Mutashovye imishaku yinyu mu kugandaara, mutanadaatule imirondo yinyu. Iri mwangagira kwokwo, mugaraakaza Nahano, na niinyu kwakundi mugayami fwa, mwe na'Bahisiraheeri booshi. Bwo Nahano ayita yabo bombi ku muliro, mulekere abiinyu Bahisiraheeri, babe bo bangabagandaara. ⁷ Mutakolwe kwo mwabalala umulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Iri mwangalyoka ho, mugayami fwa. Mukuba, keera mukataluulwa ku mukolwa gwa Nahano, mu kushiigwa amavuta.»

Yago magambo ga Musa, Harooni na bagala baage, banagasimbaha.

Imaaja ízidesiri hi'gulu lye'bilalusa

⁸ Nahano anashubi bwira Harooni, kwokuno: ⁹ «Mwe na'bandu be'kibusu kyawe, ikyanya mugakizi yingira mwi'heema lye'mihumaanano, mutakizi genda mwanywa idivaayi, kandi iri kindi kilalusa kyoshi. Iri mwangagira kwokwo, mugaafwa. Yulu lubaaja, mukizi yama mulusimbahiri, mwe na'bandu be'bibusi biinyu. ¹⁰ Mukuba mukwaniini mukizi sobanukirwa na íbitaluule, ne'bye'kyeye. Musobanukirwe kwakundi na íbiyulubiiri, na íbiri byeru. ¹¹ Na

kwakundi, mukwaniini mukizi yigiriza Abahisir-
aheeri imaaja zooshi zo n'gabaheereza ku njira
ya Musa.»

Umutuli gwa'bagingi ku matuulo áгатangwa

¹² Musa anashubi bwira Harooni, na'bagala bombi ábâli sigiiri, Heryazaari na Hitamaari, kwokuno: «Ikyanya amatuulo go'mushyano gagaaba keera gatangwa imwa Nahano, mwangayabiira umushyano úgusigiiri, muguliire haaho ha katanda. Haliko iyo mikate, usise kwo ndaayo saama ígiri mwo. Iyo mikate, iri mu ba ikola mitaluule bweneene imwa Rurema. ¹³ Kwokwo, mukwaniini mukizi giliira ahandu hataluule. E Harooni, yugwo mutuli gwa íbyatangwa imwa Nahano, guli gwe'mwinyu, mwe na'bashosi be'kibusi kyawe. Kwokwo, kwo Rurema akambwira.

¹⁴ «Ku yukwo, mwe na'baana baawe bo'butabana na bo'bunyere, muhangwirwi ukukizi lya umushaya, ne'kisingiira, bwo bitálengezibwa imbere lya Nahano. Haliko, mukizi biliira áhataluule. Abahisiraheeri bo bakabitanga, libe ituulo lyo'kuyerekana ingoome. Ku yukwo mwe mubihaabirwi.

¹⁵ Yugwo mushaya na yikyo kisingiira, mukwaniini mukizi bishagania hi'gulu mu kubitangira Nahano, kiri ne'binyule íbigasiriizibwa ku katanda. Yibyo bigaaba bye'mwinyu, mwe na'bandu be'kibusi kyawe, nga kwo Nahano keera akakyula.»

¹⁶ Musa anabuuzza ngiisi kwo bakoleesa kirya kihebe íkyatangwa hi'gulu lyo'kukogwa ibyaha

bya'bandu. Ne'ri akabwirwa kwo kikasiri-izibwa, anayami rakarira Heryazaari na Hitamaari, balya bagala Harooni ábâli sigiiri, anabakanukira, ti: ¹⁷ «Iyo mbene, kituma kiki mutakagiliira Ahandu Heeru? Si bikola byokulya bitaluule imwa Rurema. Yikyo kitugwa, mwe mukakihaabwa, gira Abahisiraheeri bakogwe ibyaha byabo, banayeruusibwe, halinde banashubi kwanana imbere lya Nahano. ¹⁸ Halikago mwehe, umuko gwakyo, mutakagutwala halya handu heeru. Iyo mbene, mushubi kwaniini mugiliire áhataluule, nga kwo n'gamùbwira.»

¹⁹ Harooni, ti: «Zeene, yaba bagala baani batanga ituulo lyo'kukogwa ibyaha, ni'tuulo lyo'kusiriiza lwoshi. Kundu kwokwo, niehe n'gayiji hulukirwa ne'kihuume kye'nguuke. Aahago! Ulusiku mwene luno, iri nangalya inyama ye'kitugwa íkyatangwa ituulo lyo'kukogwa ibyaha, ka Nahano angasiima?»

²⁰ Musa mbu ayuvwagwe kwokwo, umutima gwage gwanayika mu nda.

11

Ibitugwa bizira kashembo na íbiri na'kashembo

(Bukengeeze 14.3-21)

¹ Nahano anashubi bwira Musa bo na Harooni,
² kwo bamenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Mu bitugwa íbiri mu kihugo, mwangalya naaho
³ íbiri ne'binogosho, na íbiri ne'ngaranoobe, binabe biri mu shubi galula mu kunoza. ⁴ Haliko,

ibitugwa bye'binogosho biyigabwiri mwo kubiri naaho, bitanali mu shubi galula mu kunoza, mutakolwe kwo mwakizi bilya. Kwakundi, mutakolwe kwo mwakizi lya ibiri mu galula naaho, si ibinogosho bitayigabwiri mwo kubiri. Nge'ngamiya, iri mu galula, si itahiiti ibinogosho. ⁵ Mukumbi naye, ali mu galula, si atahiiti ibinogosho. ⁶ Ulukwavu nalwo, luli mu galula, si lutahiiti ibinogosho. ⁷ Ingulube nayo, ibinogosho byayo biyigabwiri mwo kubiri, si itali mu shubi galula. ⁸ Yibyo bitugwa byoshi, kiri kizira imwinyu. Ibitugwa mwene yibyo, mutakizi lya inyama zaabyo. Mutanakolwe kwo mwakizi huma ku mitumba yabyo.

⁹ «Mu biremwa byoshi ibituuziri mu miiji, gaba ga nyaaja kandi iri nyiiji, muhangwirwi ukukizi lya naaho ibihiiti imigaara, na'magamba. ¹⁰ Haliko, iri byangaba bibuziri imigaara, kandi iri amagamba, mutakolwe kwo mwakizi bilya. ¹¹ Yibyo biremwa, bikizi ba kizira imwinyu. Mutakolwe kwo mwalya iminyofu yabyo, kandi iri ukuhuma ku mitumba yabyo. ¹² Ngiisi ikituuziri mu miiji, kinabe kibuziri imigaara kandi iri amagamba, kiri kizira nganangana.

¹³ «Na kwakundi, utunyuni twingi kiri kizira imwinyu. Ku yukwo, mutakolwe kwo mwalya ingukuma, ne'furukombe, na nyunda, ¹⁴ nakasare, ne'milala ye'bikozi, ¹⁵ ne'milala ya bajongo, ¹⁶ ne'hotirishe, na nabiribiri, na'kamanda, ne'milala yoshi yo'tushuuta, ¹⁷ na nafufulu, ne'kyugu, na'mashiji, ¹⁸ ne'gindi milala ya nafufulu, na mwari, na muderi, ¹⁹ na'kabangarara,

ne'milala yoshi ye'koyi-koyi, ne'hudi-hudi, na najoojo.

²⁰ «Ibizimu byoshi íbigweti amashala, binabe biri mu gendera ku migende ndatu, kiri kizira imwinyu. ²¹ Haliko, hali ibindi bizimu íbigweti amashala, biri mu gendera ku migere mila-mila iri binasimbuka-simbuka kwi'daho. Yibyo byoki, mwangabilya. ²² Ee! Byebyo, byo muhangwirwi ukukizi lya, na ngiisi milala ye'nzige, na ye'seenene, ne'ya'mahaazi. ²³ Si ibindi byoshi íbiri mu yibulula, imwinyu kiri kizira.

Íbiri mu yulubazania

²⁴ «Ibitugwa biguma, iri mwangahuma ku mitumba yabyo, mugaaba mukoli yulubiiri halinde kabigingwe. ²⁵ Iyo mitumba, iri mwangagibetula, mukwiriiri mufule imirondo yinyu. Mukuba, mugaaba mukoli yulubiiri halinde kabigingwe.

²⁶ «Aahago! Ibitugwa íbiri mu yulubazania byo byebi: Hali ibitugwa íbihiiti ibinogosho, haliko bitagabulikiini mwo kubiri. Kandi iri kyangaba kitali mu kizi galula. Ikitugwa mwene yikyoyi, ngiisi úgagihuma kwo, agaaba akoli yulubiiri.

²⁷ «Hali ne'bitugwa íbiri na'magulu gana, haliko binabe biri mu kizi finiisa ibigasha. Imitumba yabyo, ngiisi úgagihuma kwo, agaaba ayulubiiri halinde kabigingwe. ²⁸ Iyo mitumba, iri umundu angagibetula, akwaniini afule imirondo yage. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

29 «Mu biri mu yibulula, ibiyulubiiri byo byebi: Ifukwe, ne'mbeba, na ngiisi milala ye'mishalabira, ³⁰ ne'bibulubulu, ne'mishalabira ye'bikeba-bikeba, ne'mishalabira ye'byasi bibishi, ne'mbulu, no'tuvutaale. ³¹ Yibyo byoshi, biyulubiiri imwinyu. Ne'mitumba yabyo, ngiisi ugagihuma kwo, agaaba akoli yulubiiri, halinde kabigingwe.

32 «Mu biri mu yibulula, hali ikyanya umutumba gwakyo gwangatibukira ku kindu kirebe, kiba kirugu ikikabaajwa mu kiti, kandi iri ku mulondo, kandi iri ku luhu, kandi iri ku busuzu. Yikyo kirugu, kundu kyangaba kiri mu kizi koleesibwa kuti, kikwiriiri kishukwe. Kigaaba kikoli yulubiiri halinde kabigingwe.

33 «Mu biri mu yibulula, iri umutumba gwakyo gwangatibukira ku kirugu ki'bumba, iri byoshi ibikiri mwo, bikoli yulubiiri. Ne'kirugu kyonylene, kikwiriiri kihoojwe-hoojwe. ³⁴ Yikyo kirugu, iri bangakifukumula mwa'magoloovi, banagayonere ku byokulya, yibyo byokulya, bi-gayami ba bikoli yulubiiri. Kiri na ngiisi kinywebwa ikiri mwo, nakyo kigayami yulubala.

35 «Mu biri mu yibulula, iri umutumba gwabyo gwangatibukira ku kindu kirebe, iri kikoli yulubiiri. Kundu kyangaba kiyokero, kandi iri masiga, muyami kihooja-hooja, bwo kikoli yulubiiri.

36 «Haliko, yugwo mutumba, iri gwangatibukira mu shyoko, kandi iri mu kirigo, amiiji gagaaba gakiri meeru. Si umutumba gwonyene, ngiisi ugaguhuma kwo, agaaba akoli yulubiiri.

³⁷ «Yugwo mutumba, iri gwangatibukira mu mbuto mubyaziri, zigaaba zikiri nyeeru. ³⁸ Haliko, iri gwangatibukira ku mbuto njabike, yizo mbuto zigaaba zikoli yulubiiri.

³⁹ «Ikitugwa, kundu wangahanguulwa kwo ukilye, haliko kinatumbe, umutumba gwakyo, ngiisi úgaguhuma kwo, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe. ⁴⁰ Inyama zaakyo, ngiisi úgaazilya kwo, kandi iri azibetula, akwiriiri afule imirondo yage. Agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

⁴¹ «Ngiisi kiremwa íkiri mu yibulula, mutakolwe mbu mukilye, bwo kiri kizira. ⁴² Kwokwo, muleke ukukizi kilya, kundu kyangaba kiri mu genda na'magulu gana, kandi iri ge'ngingwe. ⁴³ Ngiisi íbiri mu yibulula, mutakolwe kwo mwayiyulubaza hi'gulu lyabyo. Mutaleke kwo bimùdwakaze.

⁴⁴ «Nie Nahano, Rurema winyu. Kwokwo, muyitaluule, munabe beeru, nga kwo naani ndi mweru. Mutakolwe kwo mwayiyulubaza hi'gulu lya ngiisi íkiri mu yibulula. ⁴⁵ Nie Nahamwinyu! Nie kamùlyosa mu kihugo kye'Miisiri, gira lyo mba Rurema winyu. Ku yukwo, mukizi ba beeru, nga kwo naani ndi mweru.

⁴⁶ «Yago mategeko gooshi, galoziri ibitugwa, no'tunyuni, ne'biremwa íbituuziri mu miiji, na íbiri mu yibulula. ⁴⁷ Ku njira yago, mugakizi sobanukirwa na íbiyulubiiri, na íbiri byeru. Munabe mukoli yiji bwija íbyangaliibwa, na íbitangaliibwa.»

12

Ukuyeruusa abakazi ha nyuma lyo'kubuta

¹ Nahano anashubi bwira Musa, ² kwo amenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Umukazi, iri angaheeka inda, anagibute mwo'mwana wo'butabana, agaaba akoli yulubiiri, halinde ku siku zirinda, nga kwo ali mu ba ayulubiiri ku kyanya ahonerwa. ³ No'yo mwana, mu lusiku úlugira umunaana, atenguulwe.

⁴ «Uyo maawe, agaaba akoli yulubiiri hi'gulu lyo'kuhonerwa. Kwokwo, agashubi leeza izindi siku makumi gashatu na zishatu, abuli yerusibwa. Yizo siku zítazi lenga, atagaahuma ku kindu kyoshi kitaluule. Na kandi, atayingire Ahandu Heeru.

⁵ «Uyo maawe, iri angaba abuta umwana wo'bunyere, agaahisa amayinga gabiri akoli yulubiiri, nga kwo ali mu ba ayulubiiri ku kyanya ahonerwa. Uyo maawe, agashubi leeza izindi siku makumi galindatu na ndatu, abuli yerusibwa.

⁶ «Uyo maawe, ikyanya ali mu ba keera abuta umwana mutabana kandi iri munyere, ne'siku zaage zo'kuyerusibwa zinabe keera zamala, agagendi bona umugingi ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Agatwala ikyanabuzi kyo'mwaka muguma, gira kitangwe libe ituulo lyo'kusiriiza. Anawale no'mutungulu gwe'ngunde, kandi iri ihumba liguma, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha.

⁷ «Yago matuulo, umugingi agatatanga imbere lya Nahano, gira uyo maawe alonge

ukuyerusibwa. Lyeryo, agaaba akoli yerusi-
ibwi ukukulikirana no'muko úgukahuluka mu
kubuta kwage. Gaago go mategeko ágaloziri
umukazi úwabuta umwana mutabana, kandi iri
munyere.

⁸ «Ulya maawe, iri atangashobola ukutanga
ikyanabuzi, akwaniini aleete amahumba gabiri,
kandi iri mitungulu ibiri ye'ngunde.* Kanyuni
kaguma, kagatangwa libe ituulo lyo'kusiriiza
lwoshi. Akaabo, umugingi agakatanga libe itu-
ulo lyo'kukogwa ibyaha. Uyo maawe, ikyanya
agagirirwa kwokwo, lyo agashubi ba mweru.»

13

Ulubaaja hi'gulu lyo'mubembe

¹ Nahano anashubi bwira Musa bo na Harooni
kwokuno: ² «Hali ikyanya umundu angaba ali
ne'kivimba, kandi iri luhere, kandi iri bishekera.
Ne'ri byangaboneka nga mubembe, kwokwo,
uyo mundu akwaniini aleetwe imwo'mugingi
Harooni, kandi iri imwa muguma wa mu baana
baage.

³ «Amagala go'yo mundu, umugingi agaga-
loleekeza. Ikyanya umushaku keera gwahin-
duka nwi, no'bulwazi bunaboneke kwo bukoli
tonderiiri ku kikoba kya'magala gaage, kwokwo,
iri guli mubembe. Haaho, umugingi akwaniini
amenyeesanie kwo'yo mundu akola kizira.

⁴ «Halikago kirya kihute, iri kyangaba kiri
kyeru naaho, kinabe kitayingiiri bweneene mu
kikoba, no'mushaku gunabe gutazi hinduka

* **12:8** 12.8 Luka 2.24.

nvwi, umugingi agabwira uyo mulwazi kwo atee hisa isiku zirinda ali haage-haage.

⁵ «Yago magala gaage, ku lusiku úlugira izirinda, umugingi agashubi galoleekezwa. Ne'ri angabona kwo gatahindusiri, no'bulwazi butazi yajabuka, agashubi bwira umulwazi kwo abeere haage-haage, halinde kwi'yinga lya kabiri.

⁶ «Ha nyuma lya yiryo lindi iyinga, umugingi agashubi múloleekezwa buyahya. Yikyo kilabike, iri kyanganyota, kinabe kitaki yajabusiri ku magala, umugingi anadete kwo'yo mundu akoli yeruusiri, na kwo lushuba luhere naaho. Uyo mundu, agafula imirondo yage, anabe akoli yeruusiri.

⁷ «Halikago yikyo kilabike, iri uyo mundu angakiyerekana imwo'mugingi, anadetwe kwo akoli yeruusiri, haliko ha nyuma kinayajabuke ku magala gooshi, uyo mundu, agashubi galukira imwo'mugingi.

⁸ «Umugingi agashubi múloleekezwa. Ne'ri angabona kwo lulya luhere keera lwakwira amagala gooshi, lyoki umugingi agamúbwira kwo akoli yulubiiri, bwo akola no'mubembe.

⁹ «Umundu, iri angagwatwa no'bulwazi bukayu ku magala, akwiriiri agendi lolwa no'mugingi. ¹⁰ Umugingi anamúloleekezwa. Ngeeka angabona kwo ku magala kuli ikivimba kyeru, ne'bikarakara byaho binabe keera byayeluluka, kinabe kihando kibishi. ¹¹ Kuli kudeta kwo'yo mundu, amagala gaage gayamiri galwaziri. Uyo mundu, umugingi agamenyeesania kwo akoli yulubiiri. Na bwo

akoli bonesiri kwo akoli yulubiiri, atagaki múhandula kwo abeere haage-haage.

¹² «Yugwo mubembe, umugingi angabona kwo keera gwadunduula amagala gooshi, ukutondeerera kwi'twe halinde ku magulu. ¹³ Kwokwo, agamenyeesania kwo'yo mundu akoli yeruusiri, bwa'magala gaage gahinduka meeru-meeru.

¹⁴ «Halikago uyo mundu, ikyanya amagala gaage gangaboneka kwe'kihando kibishi, iri akoli yulubiiri. ¹⁵ Uyo mugingi, iri angabona yikyo kihando kwo kiri kibishi, akwaniini ayami menyeesania kwo'yo mundu akoli yulubiiri. Mukuba, ikihando kibishi kiri mu yulubazania, binaboneke kwo akola no'mubembe.

¹⁶ «Yikyo kihando, iri kyangashubi yuma, kinahinduke kyeru-kyeru, nga kwa'magala gali, uyo mundu akwaniini ashubi galukira imwo'mugingi. ¹⁷ Uyo mugingi, agashubi múloleekez. Ne'ri angabona kwo yikyo kihando kyahinduka kyeru-kyeru, kwokwo, agamenyeesania kwo'yo mundu akoli yeruusiri.

¹⁸ «Umundu, iri angaba akagwatwa ni'hute, linabe keera likakira, ¹⁹ haliko, áhashuba ihute hanahinduke kivimba kyeru, kandi iri kishekera kidukula, akwiriiri agendi hayereka umugingi.

²⁰ «Uyo mugingi, ikyanya keera ahaloleekez, ngeeka angabona kwo hahobosiri, ne'bikarakara byaho keera byayeluluka. Kwokwo, agamenyeesania kwo'yo mundu akoli yulubiiri. Yiryo ihute, linabe keera lyahinduka mubembe.

²¹ «Haliko, iri umugingi angaloleekez uyo mundu, anabonage kwe'bikarakara bitazi yeluluka, hatanahobosiri, hanabe havuvubiiri,

kwokwo, umugingi agatee múhandula ukuhisa ku siku zirinda. ²² Yugwo mubembe, iri gwangakwira amagala gooshi, kwokwo, umugingi agamenyeesania kwo'yo mundu akoli yulubiiri. Bigaboneka kwo akola no'mubembe.

²³ «Halikago, iri yaho handu hangaba hatazi yajabuka, kwokwo, igaaba nvigo naaho. Umugingi, anamenyeesanie kwo'yo mundu akoli yerusiri.

²⁴ «Iri umundu angakengeera ahiira ku magala hanadukule, kandi iri hayeruuka, ²⁵ haaho, umugingi akwaniini ahaloleekeze. Mango abona kwe'bikarakara byaho keera byayeluluka, hanahobosiri, lyo agaamenya kwo'yo mundu ahiiti umubembe. Uyo mugingi, akwaniini amenyeesanie kwo'yo mundu akoli yulubiiri.

²⁶ «Haliko, iri umugingi angabona kwe'bikarakara bitazi yeluluka, hanabe hatahobosiri, haliko hanabe havuvubiiri, kwokwo, agatee handula uyo mundu ukuhisa ku siku zirinda ali haage-haage.

²⁷ «Ku lusiku lwa kalinda, umugingi agashubi múloleekeza. Ne'ri angabona kwo keera haya-jabuka, agamenyeesania kwo'yo mundu akoli yulubiiri. Bigaboneka kwo akola no'mubembe.

²⁸ «Haliko, iri yaho akahiira hangaba hatazi yajabuka, iri yikyo kivimba kyaleetwa naaho na yukwo kuhiira. Kwokwo, umugingi agamenyeesania kwo ali mugumaana.

²⁹ «Umundu, aba mushosi kandi iri mukazi, iri angaba ne'kihando mwi'twe, kandi iri ku kaledu, ³⁰ umugingi akwaniini akilole. Iri angabona kwo hahobosiri, na kwo'mushaku

gwaho guyariiri, gunahumbatiiri, agamenyeesania kwo'yo mundu akoli yulubiiri. Mukuba, akola no'mubembe mwi'twe, kandi iri ku kaledu.

³¹ «Umugingi, iri angabona kwo hatahobosiri, no'mushaku gunabe gutayariiri, kwokwo, akwaniini ahandule uyo mundu ukuhisa ku siku zirinda.

³² «Kirya kihando, ku lusiku úlugira izirinda, umugingi akwaniini ashubi kiloleekezwa. Iri angagwana kitazi yenguula, no'mushaku gunabe gutazi yarara, hatanahobosiri, ³³ lyoki uyo mundu akwaniini abegwe umushaku gwage gwoshi. Haliko, áhali yibyó bihere, hatagamwebwa. Uyo mugini, anashubi múhandula ukuhisa isiku zirinda.

³⁴ «Ku lusiku úlugira izirinda, umugingi agashubi loleekezwa kirya kihere. Ne'ri angabona kwo kitazi yajabuka, kinabe kitayisiri mu magala, agamenyeesania kwo'yo mundu akoli yerusiri. Uyo mundu, akwaniini afule ibyambalwa byage, bwo ali mugumaana.

³⁵ «Uyo mundu, ikyanya ayerusibwa, iri yibyó bihere byangatondeera ukuyajabuka, ³⁶ umugingi agamúloleekezwa. Ne'ri angabona kwo byayajabuka, bitagaki huuna kwo'mugini ashubi lola iri umushaku guyariiri. Uyo mundu, agaaba akoli yulubiiri.

³⁷ «Haliko, iri umugingi angabona kwo birya bihere bitagaluka, na'handu haabyo, umushaku mwiru gunahamere, kwokwo, ibihando bigaaba keera byakira. Umugini anamenyeesanie kwo'yo mundu akola mugumaana.

³⁸ «Umundu yeshi, aba mushosi kandi iri mukazi, iri angaboneka kwo ali ne'bikwishi ku magala gaage, ³⁹ umugingi agamúloleekez. Ne'ri angabona kwo lyo bikiri mu tondeera, yiby bigaaba luhere naaho. No'yo mundu anabe akiri mugumaana.

⁴⁰ «Umushosi, iri angaba akola no'luhala, ali mweru, bwo ali no'luhala naaho. ⁴¹ Yulwo luhala, lwangaba keera lwasooka itwe lyoshi. Kundu kwokwo, agaaba akiri mweru.

⁴² «Halikago, iri lwangaboneka mwe'hilabike hidukula, haba ha kashanga-mutwe, kandi iri ha ngoto, yihyo hilabike, hiyerekiini ubulwazi bwo'mubembe. ⁴³ Umugingi agamúloleekez mu luhala lwoshi. Ngeeka angabona kwo yihyo hilabike hikoli heemiri, binaboneke nga mubembe úguyajabusiri. ⁴⁴ Kwokwo, ulya mundu agaaba akoli hiiti ubulwazi bwo'mubembe, anabe akoli yulubiiri. Umugingi, akwaniini amenyeesanie kwo'yo mundu akoli yulubiiri, bwo ahiiti ubulwazi mwi'twe lyage.

⁴⁵ «Ngiisi úkoli lwaziri umubembe, akwiriiri akizi yambala ubusanganira, atanakizi shanuz umushaku. Anakizi bwikira na'kanwa kaage, anakizi genda agabanda akashiba kwokwo: "Ngoli yulubiiri, ngoli yulubiiri." ⁴⁶ Abandu mwene yabo, ikyanya bagaaba bali na yugwo mubembe, bagaaba bakoli yulubiiri. Na bwo bayulubiiri, bagatuula na'baabo balwazi inyuma lye'shumbi.*

* **13:46** 13.45-46 Mataayo 8.4.

⁴⁷ «Hali ikyanya umubembe gwangayulubaza ikyambalwa kihange mu nuzi zo'bwoya, kandi iri mu ze'kitaani. ⁴⁸ (Yikyo kyambalwa, kyangaba kikahangwa, kandi iri kikalukwa). Gwangayulubaza kiri no'luhu, kandi iri ngi-isi kindu ikikahangwa mu lwo. ⁴⁹ Yikyo kyambalwa, iri kyangaboneka kwe'hilabike ihiri ni'bara lye'byasi bibishi, kandi iri lidukula, iri kigaaba kikola no'muziro. Mukwaniini mugendi kiyereka umugingi.

⁵⁰ «Umugingi, ikyanya agaaba keera aloleekeza yihyo hilabike, agatee biika yikyo kyambalwa ha butambi ukuhisa isiku zirinda.

⁵¹ «Yikyo kyambalwa, ku lusiku ulugira izirinda, agashubi kiloleekeza. Iri yihyo hilabike hyangayajabuka, yikyo kyambalwa, kandi iri yulwo luhu, bigaaba bikoli yulubiiri, binakola no'muziro. ⁵² Kwokwo, bwo kikola muziro, umugingi akwaniini akiyokye, halinde kisingooke lwoshi.

⁵³ «Haliko, iri uyo mugingi angakiloleekeza, anabone kwo hirya hilabike hitayajabuka ku kyambalwa, ⁵⁴ agahanguula kwo kifulwe, kinashubi hisa izindi isiku zirinda, kibiisirwi ha butambi.

⁵⁵ «Yizo siku, iri zangamala, yikyo kyambalwa, agashubi kiloleekeza. Ne'ri angagwana hirya hilabike, kundu hitayajabuka, haliko hikihiiti lyeryo ibara, muba munda, kandi iri i mugongo, iri yikyo kyambalwa kiki yulubiiri, kinakwiriiri kisingoolwe lwoshi.

⁵⁶ «Yikyo kyambalwa, bwo bagaaba keera bakifula, no'yo mugingi anabonage kwo lirya

ibara lyafwifwitira, agaakera halya handu áhali hirya hilabike.

⁵⁷ «Na kwakundi, yihyo hilabike, iri hyan-gashubi yiji boneka mu kyambalwa íkyalukwa, kandi iri mu mirondo, kandi iri mu kindi kindu íkigizirwi mu luhu, kwokwo, yugwo mubembe gugaaba keera gwakiyahukira. Haaho, yikyo kyambalwa kikwiriiri kisingoolwe.

⁵⁸ «Haliko, yikyo kyambalwa, ha nyuma lyo'kukifula, yihyo hilabike hinanyote, kishubi fulwa ubwa kabiri kikabuli ba kikoli yeruusiri.

⁵⁹ «Yizo maaja, zo ziyerekiini ngiisi kwo mu-gaagira hi'gulu lye'miziro. Mukuba, hali ikyanya imiziro yangayingira mu kyambalwa kihange mu nuzi zo'bwoya, kandi iri ze'kitaani, kandi iri mu ngiisi íbiri mu girwa mu luhu. Kwokwo, lyo mugalonga ukumenya, iri bikoli yulubiiri, kandi iri biki yeruusiri.»

14

Ukuyerusibwa kwo'munamubembe

¹ Nahano anabwira Musa kwokuno:
² «Umundu, iri angaba ashubi lwaziri umubembe, anabe keera akira, akwiriiri atee twalwa imwo'mugingi,* halinde alonge ukuyerusibwa.

³ «Uyo mugini, anagendi múlolera inyuma lye'shumbi. Ne'ri angabona kwo'mubembe keera gwakira, ⁴ anamúyeruuse. Mu ku-gira kwokwo, agatumira utunyuni tubiri tuzira

* **14:2** 14.2-31 Mataayo 8.4.

kashembo, tunabe tukiri tugumaana. Banalete ne'kitolo kye'kiti kyo'mwerezi, no'bwoya budukula, ni'tavi lye'hisopo. ⁵ Anababwire kwo babaagire kanyuni kaguma mu nyungu yi'bumba íri mwa'magoloovi, ganabe gavwomerwa ha shyoko. ⁶ Mu muko gwako, anatibulire mwo akaabo kagumaana, kuguma na kirya kitolo kyo'mwerezi, na bulya bwoya budukula, na liry itavi lye'hisopo. ⁷ Yugwo muko, anagushangire ubugira kalinda ku'lya mundu úgayerusibwa umubembe, abuli deta kwo akoli yerusiibwi. Kalya kanyuni kagumaana nako, anabuli kalikuula kapurumukire mu kishuka.

⁸ «Ha nyuma, uyo mundu anafulage ibyambalwa byage, anamwese no'mushaku, anayikarabe. Lyeryo lyo agaaba akoli yeruusiri, anabe ahangwirwi ukugalukira mu shumbi, haliko agatee hisa isiku zirinda akiri inyuma li'heema lyage.

⁹ «Ku lusiku úlugira izirinda, anashubi begwa umushaku, no'lwanwa, kiri ne'bisike byage. Na kwakundi, anafule ibyambalwa, anayikarabe. Lyeryo lyo agaaba akoli yeruusiri.

¹⁰ «Ku lusiku lwo'munaana, uyo mundu agaleeta ibipanga bibiri bizira kashembo, ne'kishaashi kyo'mwaka. Yiby byoshi, bikwaniini bibe bizira kashembo, analeete ni'tuulo lye'bilo bishatu byo'mushyano mulembu, gunabe mufushe mwa'mavuta, kuguma ne'kitolo kiguma kye'litiri ya'mavuta.

¹¹ «Uyo mundu, umugingi anamúleete imbere lya Nahano, kuguma na'matuulo go aleeta, hoofi

no'mulyango gwi'heema lye'mihumaanano.

¹² «Uyo mugingi, agayabiira ikipanga kiguma, kuguma na galya mavuta, anamútangire byo, libe ituulo lyo'kuhyula. Anabilengeze imbere lya Nahano, mu kuyerekana kwo biri bye'mwage.

¹³ «Yikyo kyanabuzi, anakitongeerere áhataluule, ngiisi ho bali mu kizi tongeerera ibitugwa íbyatangwa ituulo lyo'kuhyula, kandi iri lyo'kusiriiza lwoshi. Yiryo ituulo lyo'kuhyula, na lyo'kukogwa ibyaha, byombi bigaaba bitalwirwi imwa Rurema. Kwokwo, bigaaba byo'mugini.

¹⁴ «Yikyo kitugwa, umuko gwakyo, umugini agaguyabiira kwo, anagulabe ulya mundu ku rusongo lwo'kutwiri kwe'lulyo, na ku kingumwe-ngumwe kyo'kuboko kwe'lulyo, na kwi'no lihamu lyo'kugulu kwe'lulyo, gira alonge ukuyerusibwa. ¹⁵ Anayabiire amavuta maniini, anayitoonyeze go mu kigasha kyo'lumoshu. ¹⁶ Yago mavuta, agagadobeka mwo'munwe muguma gwo'kuboko kwe'lulyo, anagashangire ubugira kalinda, imbere lya Nahano.

¹⁷ «Amavuta ágasigala mu kigasha, agaalaba maniini ku rusongo lwo'kutwiri kwage kwe'lulyo, na ku kingumwe-ngumwe kyo'kuboko kwage kwe'lulyo, na kwi'no lihamu lyo'kugulu kwage kwe'lulyo, halya ho atámali gwanwa alaba gulya muko gwe'kibuzi. ¹⁸ Ngiisi mavuta ágagaaba gasigala mu kigasha, anamúshiige go mwi'twe. Kwokwo, kwo agamúyerusa imbere lya Nahano.

19 «Ha nyuma, umugingi agamútangira ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage, anamúyeruuse, halinde anashubi ba mweru imbere lyage. Ha nyuma, akabuli tongeera kirya kindi kyanabuzi kyo'kusiriiza lwoshi. 20 Yikyo kyanabuzi agakitanga ku katanda, kuguma na liryu ituulo lyo'mushyano. Kwokwo, kwo agamúyeruusa, mu kuyerekana kwo keera akira. Uyo mundu, anabe akoli yeruusiri ngana-ngana.

Ukuyerusibwa kwo'munamubembe mukeni

21 «Umundu, iri angaba ali mukeni, anabe atashobwiri ukutanga yibyho bindu byoshi, ahangwirwi ukuleeta ikipanga kiguma naaho, libe ituulo lyo'kuhyula. Agakilengeza imbere lya Nahano, gira alonge ukuyerusibwa. Na kwakundi, analeete ne'kilo kiguma kyo'mushyano mulembu, gunabe mufushe mwa'mavuta, kuguma ne'kitolo kye'litiri ya'mavuta. 22 Anashubi yabiira na'mahumba gabiri, kandi iri mitungulu ibiri ye'ngunde ukukulikirana na kwo ashobwiri. Ihumba liguma, ligaaba ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Ne'lyabo, linabe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi.

23 «Yibyho bindu, ku lusiku lwo'munaana, agabitwalira umugingi ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano, gira lyo alonga ukuyerusibwa imbere lya Nahano.

24 «Kirya kipanga, umugingi agakiyabiira, kuguma na galya mavuta, anabilengeze imbere lya Nahano, mu kuyerekana kwo biri bye'mwage. 25 Ha nyuma, anakitongeere. Umuko gwakyo, anaguyabiire kwo, anagulabe

ulya mundu ku rusongo lwo'kutwiri kwe'lulyo, na ku kingumwe-ngumwe kyo'kuboko kwe'lulyo, na kwi'no lihamu lyo'kugulu kwage kwe'lulyo.

²⁶ «Yago mavuta, anagafuke mu kigasha kyage kyo'lumusho. ²⁷ Anakizi galeeza mwo'munwe gwo'kuboko kwe'lulyo, anagashangire ubugira kalinda, imbere ya Nahano. ²⁸ Amavuta ágasigala mu kigasha, agaalaba maniini ku rusongo lyo'kutwiri kwe'lulyo, na ku kingumwe-ngumwe kyo'kuboko kwe'lulyo, na kwi'no lihamu lyo'kugulu kwe'lulyo, halya ho âli mali gwanwa alaba gulya muko gwe'kibuzi. ²⁹ Ngiisi mavuta ágagaaba gasigala mu kigasha, anamúshiige go mwi'twe. Mu kugira kwokwo, agaaba amúyeruusa imbere ya Nahano.

³⁰ «Ha nyuma, uyo musingi anatange yago mahumba gombi, kandi iri iyo mitungulu yombi ye'ngunde, ukukulikirana na kwo ashobwiri. ³¹ Ihumba liguma, ligatangwa, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Ne'lyabo, ligasiriizibwa. Yutwo tunyuni, tugatangwa kuguma ni'tuulo lyo'mushyano. Mu kugira kwokwo, lyo agaaba amúyeruusa imbere ya Nahano.

³² «Uyo úshuba no'mubembe, iri angaba atashobwiri ukutanga amatuulo go'kumúyeruusa, kwokwo kwo bagamúyeruusa.»

Akalangikizo ko'mubembe ku nyumba

³³ Nahano anabwira Musa na Harooni kwokuno: ³⁴ «Ngolaga ngamùheereza ikihugo kye'Kaanani. Ne'kyanya mugakiyingira mwo,

gira mukihyane, hali ikyanya nangabiika umubembe ku kibambaazi kye'nyumba ndebe. ³⁵ Haaho, mwene inyumba, akwiriiri agendi bwira umugingi: “Mu nyumba, n'gabona mwo íhiri nga mubembe.” ³⁶ Iyo nyumba, umugingi átazi giloleekezwa mwo, agahulusa ibindu byoshi íbiri mwo, gira bitayiji detwa kwo bikoli yulubiiri. Ha nyuma, anayingire mwo, gira agitanduule.

³⁷ «Yihyo íhiri nga mubembe, umugingi agahiloleekezwa bwija. Ne'ri hyangabonesa ibara lye'byasi bibishi, kandi iri lidukula, hinaboneke kwo hinywengeriiri mu kibambaazi, ³⁸ lyeryo, agayami huluka, anagihamike ukuhisa ku siku zirinda.

³⁹ «Ku lusiku úlugira izirinda, agashubi galuka, ayiji loleekezwa buhyahya. Yihyo íhiri nga mubembe, iri hyangayenguula ikibambaazi kyoshi, ⁴⁰ agakyula kwa'mabuye go hyahika kwo, gashaazibwe, ganalashwe inyuma lya'kaaya.

⁴¹ «Mwi'yo nyumba, bagahwalula ho bakaseemaniamania. Yibyho bahwalula, banabikumumanie, banagendi biyonera inyuma lya'kaaya, ngiisi áhali ijolera. ⁴² Galya mabuye go bahongola, banashubi gagomboola na'gandi. Ne'nyumba yoshi, inashubi semanibwa.

⁴³ «Ikyanya bagaaba keera bayusa ukushaaza galya mabuye, banabe keera bashubi haseemania, hali ikyanya yihyo íhiri nga mubembe hyangashubi boneka. ⁴⁴ Kinatume umugingi agashubi yiji hiloleekezwa. Ne'ri kwangaba hyashubi kwira iyo nyumba, kuli kudeta kwo yugwo mubembe gutakamala. Iyo nyumba, igaaba ikoli yulubiiri.

⁴⁵ Ikwiriiri ihongolwe. Amabuye gaayo, ne'biti, no'bulongo, byoshi bikumbululwe, binagendi yonerwa inyuma lya'kaaya.

⁴⁶ «Iyo nyumba, ku kyanya ihamisirwi, iri umundu angayingira mwo, agaaba akoli yulu-biiri halinde kabigingwe. ⁴⁷ Ne'ri umundu angalaala mwo, kandi iri aliira mwe'kindu kirebe, akwiriiri afule ibyambalwa byage.

⁴⁸ «Iyo nyumba, ikyanya bagashubi gibugulula, umugingi agayiji gitanduula. Ne'ri angabona kwo hirya ihiri nga mubembe hitaki shubi boneka, kwokwo, agamenyeesa kwo'muziro keera gwamala, inyumba ikola nyeeru.

⁴⁹ «Iyo nyumba, mu kugiyeruusa, umugingi agayabiira utunyuni tubiri, kuguma ne'kitolo kye'kiti kyo'mwerezi, no'bwoya budukula, ni'tavi lye'hisopo. ⁵⁰ Akanyuni kaguma, agakabaagira mu nyungu yi'bumba iri mwa'magoloovi, ganabe gavwomerwa ha shyoko. ⁵¹ Yako kanyuni, umuko gwako, agagutibulira mwo kirya kitolo kyo'mwerezi, na lirya itavi lye'hisopo, na bulya bwoya budukula, na kalya kanyuni kagumaana. Yugwo muko, anagushangire kwi'yo nyumba ubugira kalinda.

⁵² «Iyo nyumba, kwokwo kwo agagimala mwo'muziro. ⁵³ Kalya kanyuni kagumaana, anakaliike kapurumukire mu kishuka. Iyo nyumba, kwokwo kwo agagiyeruusa.»

⁵⁴ Kwokwo, kwo tuli mu tanduula ngiisi bulwazi ubuli ku magala, ngo'lubandu, ⁵⁵⁻⁵⁶ kandi iri kirole, kandi iri ihute kandi iri kishekerera, kandi iri ibiloziri ibilabike ku kyambalwa,

kandi iri ku nyumba. ⁵⁷ Ukutanduula mwene yukwo, kugayerekana ikyanya umundu ayerusiri, kandi iri ayulubiiri. Kiri ne'kindu kirebe, kwo na kwokwo. Yago migirizo, gali mu lola ku malwazi ga ku magala, kiri no'muziro.

15

Ukuyulubazibwa na ibiri mu lyoka mu magala

¹ Nahano anashubi bwira Musa na Harooni kwo ² bamenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Ikyanya umushosi ali mu shuubala amasira, iri akoli yulubiiri. ³ Yago masira, ikyanya gagakizi múlyoka mwo, kandi iri gamúyishwekera mwo, iri akoli yulubiiri.

⁴ «Kiri ne'ngingo, na ngiisi byo ali mu bwatala kwo, nabyo bigaaba bikoli yulubiiri. ⁵ Iyo ngingo, iri umundu angagihuma kwo, akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri, halinde kabigingwe.

⁶ «Uyo mushosi, ikyanya ashuubala amasira, ikitumbi kyo atábwatiiri kwo, ngiisi gundi úgakibwatala kwo, akwiriiri afule ibyambalwa byage anayikarabe. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe. ⁷ Uyo mushosi mulwazi, ngiisi úwangamúhuma kwo, naye akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

⁸ «Uyo mushosi mulwazi, iri angakengeera atwira ku gundi mundu, uyo atwira kwo akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe.

Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

⁹ «Uyo mulwazi, iri angakengeera abwatala ku kyajo kya ngiisi kitugwa kyo'kugendera kwo, yikyo kyajo nakyo kigaaba kikoli yulubiiri.

¹⁰ Uyo mundu, ngiisi kindu kyo agabwatala kwo, ngiisi úgayiji kihuma kwo, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe. Akwaniini afule ibyambalwa byage, anayikarabe. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

¹¹ «Uyo mulwazi, átazi yikaraba amaboko gaage, iri angahuma ku mundu, uyo ahuma kwo, akwaniini afule imirondo yage, anayikarabe. Mukuba agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

¹² «Uyo mulwazi, iri angahuma ku kirugu ki'bumba, yikyo kirugu kikwiriiri kipwamuulwe. Na ngiisi kirugu íkyabaajwa mu kiti, kikwiriiri kishukwe na'miiji.

¹³ «Umulwazi úshuba mu shuubala amasira, ikyanya gakama, agatee lindirira isiku zirinda, hi'gulu lyo'kuyiyeruusa. Kwokwo, agaaba akira lwoshi. Akwaniini afule ibyambalwa byage, anayikarabe amiiji maduutu, anabe akoli yerusiri.

¹⁴ «Uyo mushosi, ku lusiku lwo'munaana, akwaniini agendi leeta amahumba gabiri, kandi iri imitungulu ibiri ye'ngunde, anabitwale imbere lya Nahano, ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano, anabisikiirize umugingi.

¹⁵ Yago mahumba, umugingi agatanga liguma hi'gulu lyo'kukogwa ibyaha. Ne'lyabo, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Mu kugira kwokwo, uyo

mundu úshuba mu shuubala amasira, umugingi agaaba keera amúyeruusa imbere lya Nahano.

¹⁶ «Umushosi, iri angakengeera ayihwana kwo, akwiriiri akarabe amagala gooshi. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe. ¹⁷ Yibyoy ayihwana kwo, iri byangakwira ku mulondo, kandi iri ku luhu, bikwiriiri bifulwe. Mukuba, bigaaba bikoli yulubiiri halinde kabigingwe.

¹⁸ «Umushosi, iri angamenyana no'mukazi, bombi bakwiriiri bayikarabe. Mukuba, багааба bakoli yulubiiri halinde kabigingwe.

¹⁹ «Umukazi, ikyanya ali mu honerwa, agaahisa isiku zirinda ayulubiiri. Iri umundu agamúhuma kwo, naye agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe. ²⁰ Uyo mukazi, ku kyanya ali mu honerwa, ngiisi kyo agabwatala kwo, kandi iri kugwejera kwo, kigaaba kikoli yulubiiri.

²¹ «Uyo mukazi, iri umundu angahuma ku ngingo yage, akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

²² «Uyo mukazi, iri umundu angahuma ku kindu kyo ashubi bwatiiri kwo, akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe. ²³ Ne'ri angahuma ku ngingo, kandi iri ku ngiisi bindi byo akabwatala kwo, agashiiba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

²⁴ «Uyo mukazi, iri angagwejerwa, no'muko gwage gunakengeerage gwatoonyera ku'yo

mushosi, uyo mushosi agaaba akoli yulubiiri halinde ukuhisa ku siku zirinda. Ne'ngingo yo agaaba ali mu gwejera kwo, nayo igaaba ikoli yulubiiri.

²⁵ «Hali ikyanya umukazi angaleeza isiku za-age zo'kuhonerwa, kandi iri angahonerwa ku siku zo atali mu honerwa kwo. Kuli kudeta kwo akoli lwaziri umududu. Ku yikyo kyanya kyoshi umuko gugaaba guli mu toonya, agaaba akoli yulubiiri. ²⁶ Ku yikyo kyanya agaaba ayihandwiri, ikyajo kyage ne'kitumbi kyage, byombi bigaaba biyulubiiri.

²⁷ «Yibyo bindu byoshi, iri umundu angabihuma kwo, agaaba akoli yulubiiri. Akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe. Mukuba, agaaba akoli yulubiiri halinde kabigingwe.

²⁸ «Uyo mukazi, iri umuko gwage gwanagakama, akwiriiri alindirire isiku zirinda. Ha nyuma, agaaba akoli yeruusiri.

²⁹ «Ku lusiku lwo'munaana, agayabiira amahumba gabiri, kandi iri mitungulu ibiri ye'ngunde, anabisikiirize umugingi ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. ³⁰ Yago mahumba, umugingi agatanga liguma libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Ne'lyabo, liri lyo'kusiriiza lwoshi. Umugingi, mu kugira kwokwo, lyo agamúyeruusa imbere lya Nahano. No'yo mukazi, kundu âli kizi honerwa, haliko agaaba akoli yeruusiri.

³¹ «Kwokwo, kwo mugakizi langa Abahisira-heeri, gira batakizi yulubala. Buzira kwokwo, hali ikyanya bangayami fwa. Ikyanya bali mu

ba bakoli yulubiiri, bangayulubaza kiri ni'heema lyani Litaluule íriteresirwi mu kati kaabo.»

³² Yulwo lubaaja, luloziri umushosi úli mu shuubala amasira, no'mushosi úli mu yihwana kwo, halinde anayulubale. ³³ Luloziri kiri no'mukazi úhoniirwi, na ngiisi mushosi úli mu shuubala amasira kandi iri mukazi úli no'mududu. Luloziri kiri no'mushosi úli mu menyana no'mukazi úyulubiiri.

16

Ulusiku lwo'kuyiyeruusa kwo

¹ Balya bagala Harooni babiri, ikyanya bakayegeera Nahano mu bulyo úbutali nga bwo, banayami fwa. ² Ha nyuma, Nahano anabwira Musa kwokuno: «Ubwire mukulu wawe wa Harooni atakizi kolwa kwo ataluka gulya mulondo úguli mu handula Ahandu Heeru bweneene, áhali kalya Kajumba ke'Kihango, no'mutumbikizo gwako. Yaho handu, atakizi hayingira ngiisi kyanya kyo aloziizi. Mukuba, haaho ho ngakizi yiyerekana mu kati ke'bibungu, ku yugwo mutumbikizo gwo'lukogo. Ne'ri atangasimbaha, ukufwa, agaafwa.

³ «Ikyanya Harooni agakizi yingira halya handu heeru, akizi kulikira imaja ku bwitonde. Akwaniini atee leeta ishuli ye'njuuke libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha, aleete ne'kipanga libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. ⁴ Atee kizi karaba amagala gooshi, anabuli yambala ibyambalwa bitaluule bye'kitaani. Kuli kudeta ikanju, na'kabutura, no'mukaba,

anayambale no'mulondo gwo'kusoosa kwi'twe.
⁵ Abahisiraheeri bagakizi múleetera ibihebe bibiri, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha, banamúleetera ne'kipanga kiguma libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi.

⁶ «Iyo shuuli, Harooni agagitanga libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage, halinde alonge ukuyiyeruusa, kuguma ne'mbaga yage, banabe bakoli yeruusiri imbere lya Nahano.

⁷ «Yibyo bihebe byombi, agabitwala ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano, anabitangire Nahano. ⁸ Agabigirira ikibare, gira amenye kihebe kihi íkigatangwa imwa Nahano, na kihi íkigatwalwa imwa Hazazeeri. ⁹ Kirya kihebe íkigayegukira Nahano, agakitanga libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. ¹⁰ Haliko kirya kyabo, kigaleetwa imbere lya Nahano kikiri kigumaana. Ha nyuma, kikabuli yimulirwa imwa Hazazeeri mwi'shamba, gira abandu ba Rurema balonge ukuyerusibwa imbere lyage.

¹¹ «Harooni agatee tanga ishuuli, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha byage, na bye'mbaga yage, gira balonge ukuyerusibwa imbere lya Nahano.

¹² «Ha nyuma, anayingire mwi'heema lye'mihumaanano, áhali akatanda. Agaaba afumbiiti isheetezo, anagiyijuze mwo'muliro. Anashamate ifune zibiri zo'mubadu mushye bwija, anabitwale mu kisiika íkisiisirwi no'mulondo.

¹³ «Yugwo mubadu, anaguleete imbere lya Nahano, anagubiike ku yugwo muliro. Haaho, hanatutumuke ikyusi, kinabwikire umutumbikizo gwa'Kajumba ákali mwo galya mabuye

ge'kihango. Umugingi, iri angagira kwokwo, atagaafwa.

¹⁴ «Umuko gwe'yo shuuli, umugingi agagudobeka mwo'munwe, anagushangire ku mutumbikizo gwa'Kajumba, uluhande lwe'mbembe, abuli gushangira imbere lyako ubugira kalinda.

¹⁵ «Ha nyuma, Harooni akwaniini atongeerage kirya kihebe kya mbere, libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha bya'bandu booshi. Umuko gwakyo, anaguyingirane Ahandu Heeru bweene, anakizi gushangira ku mutumbikizo gwa'Kajumba, ne'mbere lyako, nga kwo akagira ku muko gwe'rya shuuli. ¹⁶ Mu kugira kwokwo, lyo agayeruusa halya handu heeru, kuguma ni'heema lyoshi lye'mihumaanano. Mukuba, Abahisiraheeri bali mu kizi yiyulubaza, iri banahuna imbere lya Rurema.

¹⁷ «Ikyanya Harooni agakizi yeruusa kirya Kisiika Kyeru Bweneene, ndaaye gundi úhangwirwi ukuyingira mwo. Ku yukwo, akwaniini atee yiyeruusa yenyene, anayeruuse ne'mbaga yage, na'bandi Bahisiraheeri booshi, halinde banabe bakoli kwaniini imbere lya Nahano.

¹⁸ «Ha nyuma, Harooni anashaage mwi'heema lye'mihumaanano, gira agendi yeruusa akatanda ákali imbere lyalyo. Mu kukayeruusa, agayabira ku muko gwe'rya shuuli, na ku gwa kirya kihebe, anagubuge ku tugongo twoshi twa'katanda. ¹⁹ Yugwo muko, agagudobeka mwo'munwe, anagushangire ubugira kalinda ku

katanda. Kwokwo, kwo agakayeruusa. Mukuba, Abahisiraheeri bagaaba keera bakakayulubaza.

²⁰ «Ikyanya Harooni agaaba keera ayerusagya halya handu heeru, ni'heema lye'mihumaanano, na'katanda, lyeryo lyo agatanga kirya kihebe ikikiri kigumaana. ²¹ Yikyo kihebe, Harooni agakibiika kwa'maboko gombi mu ruhanga, anakizi kitondobolera kwe'byaha byoshi bya'Bahisiraheeri, na'mahube gaabo, no'buhuni bwabo. Kwokwo, kwo agalyosa yibyo byaha mu bandu, anabibiike ku mbene. Ha nyuma, umundu útoozirwi, agakiyimula kigende mwi'shamba. ²² Kwokwo, yikyo kihebe, ikyanya kigayidungeera mwi'shamba, kigatwala mwe'byaha byoshi bya'bandu.

²³ «Ha nyuma, Harooni anagalukire mwi'heema lye'mihumaanano. Anamuhogolere birya byambalwa byo atáyambiiti Ahandu Heeru bweneene, anabisige mwo. ²⁴ Anatee yikarabira áhataluule, abuli yambala ibyambalwa bya ngiisi lusiku. Anahulukage, gira agendi tanga ituulo lyo'kusiriiza lwoshi hi'gulu lyage yenyene, ne'lindi hi'gulu lya'Bahisiraheeri. Mu kugira kwokwo, lyo agaiyeruusa, na'bandi booshi, banabe bakoli yeruusiri imbere lya Nahano. ²⁵ Na kwakundi, akwaniini asiriize birya binyule bye'bitugwa íbyatangwa gabe matuulo go'kukogwa ibyaha.

²⁶ «Ulya gundi mundu úkayimula kirya kihebe kigende mwi'shamba lya Hazazeeri, bigamúhuuna kwo atee fula ibyambalwa byage,

anayikarabe. Abuli hanguulwa ukuyingira mu shumbi.

²⁷ «Irya shuuli na kirya kihebe, bikwaniini bitwalwe inyuma lye'shumbi. Yibyo bitugwa, byo byebirya íbikatangwa ituulo lyo'kukogwa ibyaha, gira abandu babe bakoli yeruusiri. No'muko gwabyo, Harooni anabe âli mali guyingirana Ahandu Heeru. Imbu zaabyo, ne'minyofu, na'mashe, byoshi binasiriizibwe.

²⁸ Umundu úgabisiriiza, akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe, átazi galukira mu shumbi.

²⁹ «Ulusiku lwi'kumi lwo'mwezi gwa kalinda, mwe ne'binyamahanga íbimùtuuziri mwo, mukizi shiiba muyishalisiizi. Ndaanayo mikolwa yo mugakizi kola. Luno lubaaja, lugakizi yama ho.

³⁰ Ku lwolwo lusiku, mugakizi tangirwa amatuulo hi'gulu lyo'kumùyeruusa imbere lya Nahano, munabe mukoli tungiini. ³¹ Yulwo lusiku, mugakizi luluhuuka kwo, iri munayishalisa. Luno lubaaja, lugayama ho.

³² «Uyo musingi mukulu Harooni, agagomboolwa no'gundi musingi. Naye, agakizi tanga amatuulo hi'gulu lyo'kuyeruusa. Agakizi ba ayambiiti ibyambalwa bitaluule bye'kitaani.

³³ Anabe ali mu yeruusa halya Handu Heeru bweneene, na liry a heema lye'mihumaanano, na kalya katanda, na balya bagingi, kuguma na'bandi Bahisiraheeri booshi.

³⁴ «Mu ngiisi mwaka, mugakizi yeruusa Abahisiraheeri liguma, iri munalyosa ibyaha byabo, halinde banabe bakoli kwaniini imbere lya Nahano. Luno lubaaja, lugayama ho.»

Yibyo byoshi byo Nahano akakomeereza Musa, Musa anabikulikiriza.

17

Ulubaaja ku biloziri umuko

¹ Nahano anashubi bwira Musa, ² kwo amenyeese Harooni, na bagala, na'Bahisiraheeri booshi, kwokuno: ³ «Ngiisi úyimbwa Muhisiraheeri, hali ikyanya agatanga ituulo, mu kubaaga ingaavu, kandi iri kyanabuzi, kandi iri mbene. Yikyo kitugwa, atakwaniini akibaa-gire mu shumbi, kandi iri ha nyuma lyayo.

⁴ Haliko, akizi kibaagira ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano. Buzira kwokwo, uyo mundu agaharuurwa kwo ali munamahube, ngo'mundu úwayona umuko gwo'wabo. Uyo, alyagagi mwi-tani, anakwiriiri atwibwe mu Bahisiraheeri.

⁵ «Yulu lubaaja, akalimbi kaalwo, kwa'Bahisiraheeri bakizi twala ibitugwa imunda umugingi ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano, lyo alonga ukutangira Nahano amatuulo go'kuyerekana ingoome. Si buno, yago matuulo, yabo Bahisiraheeri bali mu kizi gabaagira mu mbingiro. ⁶ Ikyanya abitwala áhali iheema lye'mihumaanano, lyo'mugingi agalonga ukushangira umuko ku katanda ákali ha mulyango gwalyo. Anayokye ne'rya mituli ye'binyule, halinde umushiiriri gunasimiise Nahano.

⁷ «Abahisiraheeri batwikirage ukukizi tanga ituulo imwe'mizimu íri ne'njusho ye'bihebe. Si mu kugira kwokwo, bataki ba bemeera imwani.

Luno lubaaja, Abahisiraheeri bagaluyamana halinde mu bibusi byabo byoshi.

8 «Ushubi bamenyeesa kwo ngiisi Muhisiraheeri, kandi iri kinyamahanga íkimùtuuziri mwo, iri kyangalooza ukutanga ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, kandi iri irindi-rindi ituulo, 9 akwiriiri alileete ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano, gira Nahano abe ye galitangirwa. Buzira kwokwo, uyo mundu akwiriiri atwibwe mu Bahisiraheeri.

10 «Ngiisi Muhisiraheeri nirizina, kandi iri kinyamahanga íkimùtuuziri mwo, iri angalya umuko, ngamúrakarira, ninamútwe mu Bahisiraheeri. 11 Mukuba, ubugumaana bwe'kiremwa, buli mu muko. Yugwo muko, keera namùyereka ngiisi kwo mugakizi gutanga ku katanda, mu kukogwa ibyaha biinyu. Yugwo muko, gwo guli mwo'bugumaana, gwo gunali mu mùyeruusa. 12 Kyo kitumiri n'gamùkomeereza kwokuno: “Mutâye nywe umuko, aba mundu úli mu kati kiinyu, kandi iri binyamahanga íbimùtuuziri mwo.”

13 «Hali ikyanya Umuhisiraheeri kandi iri kinyamahanga íkimùtuuziri mwo, angagendi hiiva, anayije ayita inyamiishwa íhangwirwi ukuliibwa, kandi iri kanyuni. Umuko gwabyo, akwiriiri aguyonere kwi'daho, anagufulire. 14 Mukuba, mu muko gwe'kiremwa, mwo muli ubugumaana. Kyo kitumiri n'gabwira Abahisiraheeri kwokuno: “Mutâye lye umuko gwe'kiremwa kyoshi. Mukuba, mu muko gwakyo, mwo muli ubugumaana. Yugwo

muko, ngiisi úgaagunywa kwo, agatwibwa mu Bahisiraheeri.”

¹⁵ «Na kwakundi, ngiisi Muhisiraheeri nirizina, kandi iri ikinyamahanga mu byo mutulinwi, iri angalya íkyatumba, kandi iri ikitugwa íkyayitwa ne'nyamiishwa, akwiriiri afule ibyambalwa byage, anayikarabe. Agashiiba ayulubiiri halinde kabigingwe, akabuli yeruuka.

¹⁶ «Halikago uyo mundu, iri atangafula ibyambalwa byage, anabe atayikarabiri, bwo agira ikyaha, agaaba ayikululira umwama.»

18

Ukudwakala hi'gulu lyo'bushule bulebe

¹ Nahano anabwira Musa, ² kwo amenyese Abahisiraheeri kwokuno: «Niehe, nie Nahano Rurema winyu. ³ Kundu mwáli tuuziri mu kihugo kye'Miisiri, na kundu n'gamuleeta mu kihugo kye'Kaanani, haliko yibyo bihugo, mutakolwe kwo mwayiga ingesho za'bandu baamwo. ⁴ Si mwehe, mukizi simbaha imaaja zaani, na'mategeko gaani. Mukuba, nie Nahano Rurema winyu. ⁵ Yizo maaja zaani na'mategeko gaani, ikyanya mugakizi bisimbaha, lyo mugalonga ukulama. Niehe, nie Nahano.

⁶ «Utakizi gira mbu ugwejere no'mukazi wa mu mbaga yawe. Niehe, nie Nahano.

⁷ «Utasambane nyoko. Iri wangagira kwokwo, ugaaba wateerera yisho ulushaagwa. Bwo ali nyoko, utamúgwejere.

⁸ «Utanateerere yisho ulushaagwa, mu kugwejera muguma mu bakaage.

9 «Hatagirage úgagwejera mwali wage, ye yishe akabuta, kandi iri ye nyina akabuta. Biri kwokwo, kundu angaba akalererwa handi-handi.

10 «Hatagirage úgasambana mwijukulu wage, aba munyere wa mugala wawe, kandi iri wa munyere wawe. Iri wangamúsambana, ugaaba wayiteerera ulushaagwa wenyene.

11 «Hatagirage úgasambana mwali wage ye muka yishe akabuta. Si uyo naye, ali mwali wawe!

12 «Hatagirage úgagwejera nashengi. Uyo, ali mwali wa yisho.

13 «Hatagirage úgasambana mwene wabo nyina. Si uyo, ali mukulu wa nyoko, kandi iri mulumuna wage.

14 «Utanateerere yisho wawe ulushaagwa, mu kugwejera mukaage. Si uyo, ali nyoko.

15 «Hatagirage úgagwejera mwali-kazi wage. Si uyo, ali muka mugala wawe.

16 «Hatagirage úgasambana muka mukulu wage. Si mu kugira kwokwo, ugaaba wateerera mukulu wawe ulushaagwa, unabe wamúhubira.

17 «Utanagwejere umukazi, mbu unashubi sambana munyere wage, kandi iri mwijukulu wage, aba mwijukulu ku mugala wage kandi iri ku munyere wage. Si yabo, bo baguma! Iri wangabagirira mwene yukwo, ziri shoni nganangana.

18 «Ikyanya mukaawe akiri ho, utakolwe kwo wayanga mulumuna wage. Mu kugira kwokwo, ugakengeera wavyula imirongwe.

19 «Utanagwejere no'mukazi, ikyanya ahoni-irwi. Si ku yikyo kyanya, akoli yulubiiri.

20 «Hatagirage úgasambana muka umutuulani wage. Mutayiji kengeera wayiyulubaza.

21 «Hatanagire úgatanga umwana wage, mbu libe ituulo lyo'kusiriiza imwo'muzimu Moleki. Nga wangagira kwokwo, ugaaba wangayiriza. Niehe, nie Nahano Rurema wawe.

22 «Hatanagire úgasambana uwabo mushosi, nga kwo angagwejera umukazi. Ukugira kwokwo, kiri kyagaza ngana-ngana.

23 «Hatagirage úgasambana ne'kitugwa. Mu kugira kwokwo, iri mwayiyulubaza. Kiri no'mukazi, atakolwe kwo ahigulire ku kitugwa. Kiri kyagaza bweneene.

24 «Yibyo bihigo byoshi byo nadeta hano, mutakolwe mbu muyidwakaze mu kubigira. Si abandu bo ngweti ngamùyimulira imbere liinyu, bagweti bagayiyulubaza mwene kwokwo. ²⁵ Kyo kitumiri ikihugo kyabo, kikoli yulubiiri. Na buno, ngweti ngakihana. Kiri na'batuulaga baamwo, kigabashala, balyoke imbere lyani.

26 «E Bahisiraheeri, yibi bihigo byoshi, mwe ne'binyamahanga íbimùtuuziri mwo, mukwiri-iri mubitwikire kwo, munakizi simbaha imaaja zaani, na'mategeko gaani. ²⁷ Yibyo bihigo byoshi, abatuulaga ba mu kihugo kyo ngamùheereza boohe, bâli kizi bigira, halinde ikihugo kyabo kikoli yulubiiri.

28 «Aahago! Yikyo kihugo, mutashubi kiyulubaza, kitakengeere niinyu kyamùshala, nga kwo kikashala abandu ábâli kituuziri mwo.

29 Ngiisi ábagakizi yifunda mu byaha mwene kwokwo, bagakizi twibwa mu Bahisiraheeri.

30 «Yizi maaja zaani, mukizi zisimbaha. Mutanakizi yiyulubaza, mu kukizi kulikira ingesho mbi za'bandu ábakatanga imbere liinyu mu kino kihugo. Niehe, nie Nahano Rurema winyu.»

19

Imaaja ndebe

1 Nahano anabwira Musa ² kwo amenyeeze Abahisiraheeri booshi kwokuno: «Niehe ndi mweru. Ku yukwo niinyu, mukizi ba beeru. ³ Ngiisi muguma winyu, akwiriiri akizi simbaha yishe na nyina, anakizi simbaha ne'siku zaani ze'Sabaato. Nie Nahano Rurema winyu.

⁴ «Mutakizi yitulira imigisi mu byuma, mutanakizi giyikumba. Nie Nahano Rurema winyu.

⁵ «Ikyanya mugakizi ndangira ikitugwa, libe ituulo lyo'kuyerekana ingoome, mukizi litanga ku njira íkwaniini, gira lilonge ukuyemeerwa.

⁶ Yikyo kitugwa, inyama zaakyo zikwiriiri zilibwe lwolwo lusiku, kandi iri kusheezi. Halikago, ngiisi ízigasigala halinde ku lusiku úlugira izishatu, zikwiriiri zisiriizibwe. ⁷ Yizo nyama, iri zangaliibwa ku úlugira izishatu, zigaaba zikoli yulubiiri, ndanganaki ziyemeera. ⁸ Ngiisi úgaazilya kwo, agaaba ayulubaza ikindu kyo nienyene nataluula. Ku yukwo, agatwibwa mu Bahisiraheeri.

⁹ «Ikyanya mugakizi yimbula umwimbu gwe'ngano mu kihugo kiinyu, mutayimbulize bweneene, halinde ukuhisa ku mbeka ye'ndalo. Na kwakundi, mutakizi shubi galukira inyuma,

mbu mukuumanie imisigala. ¹⁰ Kiri ne'mimbu ye'mizabibu, mutakizi galukira ukutoola imihuli yo mwayibagira, kandi iri íyatibukira haashi. Yibyo byoshi, mugakizi bisigira abakeni, kuguma ne'binyamahanga byo mukoli tuliinwi. Nie Nahano Rurema winyu.

¹¹ «Mutakizi zimba. Mutanakizi tebana. Mutanakizi lyalyania. ¹² Mutanakizi ndeeza ishoni, mu kubiika iziina lyani kwe'ndahiro ze'bibeessa. Niehe, nie Nahano.

¹³ «Mutakizi libuzania, kandi iri kuzimbana. Abakozi biinyu, mutakizi laalana imbembo za-abo halinde shesheezi.

¹⁴ «Mutakizi daaka babitwitwi. Kiri ne'mbumi, mutakizi zisiitaza. Haliko, mukizi yoboha Rurema winyu. Niehe, nie Nahano.

¹⁵ «Ikyanya mugakizi twa imaaja, mutakizi zishobania, mbu lyo mukizi kundirira abakeni, kandi iri abanalushaagwa. Halikago, mukizi zitwa ku njira íkwaniini.

¹⁶ «Mutakizi genda mugagambana. Mutana-funde umutuulani winyu, ho agaasiga itwe lyage. Niehe, nie Nahano.

¹⁷ «Mwene winyu, iri angakuhubira, utabike umujina mu mutima gwawe. Halikago, ugendi múyerekeza, utayiji kengeera wayi-betuzi ibyaha byage.

¹⁸ «Mutakolwe kwo mwayihoola abiinyu Bahisiraheeri. Mutanakizi babiikira inzigo. Haliko, mukizi kundana, nga kwo muyikuuziri mwenyene. Niehe, nie Nahano.*

* **19:18** 19.18 Mataayo 5.43; 19.19; 22.39; Mariko 12.1; Luka 10.27.

19 «Mukizi simbaha imaaja zaani. Mu bitugwa biinyu, mutakizi yimiisa ibitugwa bye'milala ibiri. Kiri ne'ndalo ziinyu, mutabyale mwe'mbuto ze'milala ibiri. Ne'byambalwa biinyu, mutayambale ibikalukwa mu milala ibiri ye'nuzi.

20 «Hali ikyanya umuja-kazi angaba afundikwa no'mushosi, haliko anabe atâli zaazi guluulwa, kandi iri kushwekuulwa. Kwokwo, iri ugundi mushosi angamúsambana, akwaniini ahyule. Haliko, yabo bombi batayitwe. Mukuba, uyo mukazi atâli zaazi shwekuulwa.

21 Uyo mushosi akwiriiri atwale ikipanga ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano, libe ituulo lyo'kuhyula. 22 Uyo mundu, umugingiagamúnywaniisa imbere lya Nahano, ku njira yo'kumútangira yikyo kipanga. Kwokwo, kwe'kyaha kyage kigaakogwa.

23 «Ikyanya mugayingira mu kihugo kye'Kaanani, mugabyala imilala mingi ye'biti bye'bitumbwe. Yibyo bitumbwe, mugatee hisa imyaka ishata muli mu biharuura nga biyulubiiri. 24 Ku mwaka gwa kana, mugabindangira, iri munakizi nyivuga. 25 Na ku mwaka gwa kataanu, lyoki lyo mwangakoli tondeera ukubilya. Iri mwangakizi gira kwokwo, imimbu yinyu igakizi hembra ngana-ngana. Nie Nahano Rurema winyu.

26 «Mutakizi lya inyama, ikyanya ikiri no'muko. Na kwakundi, mutakizi laguza, mutanakizi logana.

27 «Umushaku ku mwatwe giinyu, mutakizi gumwesa ikitapwa. No'lwanwa lwinyu, mutakizi

lumwa mu mbengere.

²⁸ «Ikyanya mugagandaara úwafwa, mutakizi yibejanga-bejanga hi'gulu lyage. Mutanakizi yishala ishala. Niehe, nie Nahano.

²⁹ «Munyere wawe, utamúmalire ulushaagwa, mu kumúshimya kwo abe mushule. Iri wangamúshimya kwokwo, abandu booshi ba mu kihugo, bagayiji músambana, anahimbuke bweneene.

³⁰ «Mukizi simbaha isiku zaani ze'Sabaato. Ni'heema lyani lye'mihumaanano, mukizi lisimbaha. Niehe, nie Nahano.

³¹ «Mutakizi gendi laguza imwe'mizimu. Mutanakizi hanuusa abafwiri, mutayiji kengeera mwayiyulubaza. Nie Nahano Rurema winyu.†

³² «Ikyanya umushaaja agayija, mukizi múheereza ulushaagwa, mu kuyimuka imbere lyage. Na kwakundi, mukizi simbaha Rurema winyu. Niehe, nie Nahano.

³³ «Ikyanya ibinyamahanga bigayiji tuula mu kihugo kiinyu, utakizi bigirira buligo. ³⁴ Si mukizi bakunda nga beene winyu, nga kwo muyikuuziri mwenyene. Mukengeere kwo niinyu mwâli riiri binyamahanga mu kihugo kye'Miisiri. Nie Nahano Rurema winyu.

³⁵ «Ikyanya mugakizi gera ubula-bula, no'buzito, kandi iri íbiyijwiri, mutakizi koleesa ingero ze'bibeessa. ³⁶ Haliko, mukwiriiri mukizi koleesa ibigerero íbikwaniini, no'buzito úbukwaniini, ne'ndambo ízikwaniini. Nie

† 19:31 19.31 Bukengeeze 18.11; 1 Samweri 28.3; 2 Baami 23.4; Hisaaya 8.19.

kamùlyosa mu kihugo kye'Miisiri. Na ndi nie Nahano Rurema winyu.

³⁷ «Yizi maaja zaani zooshi, kuguma na'mategeko gaani, mukwiriiri mukizi bisimbaha. Niehe, nie Nahano.»

20

Ngiisi kwa'bandu bangahanwa

¹ Nahano anabwira Musa, ² kwo ameny-eese Abahisiraheeri kwokuno: «Umuhisiraheeri, iri angatanga umwana wage, libe ituulo lyo'kusiriigiza umuzimu Moleki, uyo mundu akwiriiri ayami yitwa. Abatuulaga bamúyite, mu kumúlasha amabuye. Yulwo lubaaja ludesiri hi'gulu lya'Bahisiraheeri booshi, kiri ne'binyamahanga byo mutuliinwi. ³ Si mu baana baabo, ikyanya bali mu tanga muguma, libe ituulo lyo'kusiriigiza umuzimu Moleki, lyo bali mu yulubaza iheema lyani Litaluule, banabe bagayiriza iziina lyani. Haaho, lyo nienyene ngabahereza ingoto, ninayami batwa mu Bahisiraheeri.

⁴ «Ulya mundu wo'kutanga umwana wage imwa Moleki, hali ikyanya abatuulaga bangamúkejeererera, banaleke ukumúyita.

⁵ Haaho, lyo nienyene, ngabahindikira, kuguma ne'mbaga zaabo, na mbatwe mu Bahisiraheeri. Mukuba, ikyanya bali mu ba bagweti bagayikumba umuzimu Moleki, iri batakiri bemeera imwani.

⁶ «Yabo bandu, iri bangakizi gendi laguza, kandi iri bagendi hanuusa abafwiri, ngabahindikira, na mbatwe mu Bahisiraheeri.

⁷ «Ku yukwo, muyitaluule, munabe beeru. Nie Nahano Rurema winyu.

Ibihigo ibiri mu leeta gobwe-gobwe

⁸ «Mukizi simbaha imaaja zaani zooshi. Mukuba, nie Nahano. Nie gweti ngakizi mùyuruusa.

⁹ «Umundu yeshi, iri angadaaka yishe kandi iri nyina, akwiriiri ayitwe. Bwo adaaka ababusi baage, umuko gwage gugaaba kwi'twe lyage.*

¹⁰ «Umushosi, iri angasambana muka uwabo, yabo bombi, bakwiriiri bayitwe.

¹¹ «Umwana, iri angashuleha muka yishe, agaaba aterera yishe ulushaagwa. Yabo bombi, bwo bashulehana, bakwiriiri bayitwe. Umuko gwabo, gugaaba ku matwe gaabo.

¹² «Umushosi, iri angashuleha umwali-kazi, yabo bombi bakwiriiri bayitwe. Mukuba, bagira ibitalaalwe. Umuko gwabo, gugaaba ku matwe gaabo.

¹³ «Umushosi, iri angahigulira ku'wabo mushosi, nga kwo angashuleha umukazi, yabo bombi bali mu ba keera bahigula, bakwiriiri bayitwe. Umuko gwabo, gugaaba ku matwe gaabo.

¹⁴ «Umushosi, iri angayanga umunyere, anashubi yanga na nyina, agaaba ahigula. Uyo mushosi, na yabo bakazi bombi, bakwiriiri basiriizibwe, bakiri bagumaana. Kwokwo, kwo mugaaba mwashaaza amabi mu kati kiinyu.

* **20:9** 20.9 Kulyoka 20.12; 21.17; Bukengeeze 5.16; Mariko 7.10.

15 «Umushosi, iri angahigulira ku kitugwa, akwiriiri ayitwe. Yikyo kitugwa nakyo, kikwiriiri kiyitwe.

16 «Umukazi naye, iri angahigula ku kitugwa, akwiriiri ayitwe. Na yikyo kitugwa, kikwiriiri kiyitwe. Umuko gwo'yo mukazi, gugaaba kwi'twe lyage, na gwe'kitugwa, gugaaba kwi'twe lyakyo.

17 «Umushosi, iri angayanga mwali wage, umunyere wa yishe, kandi iri wa nyina, agaaba ashuleha. Yiryo igambo liri mu leeta ishoni bweneene. Ku yukwo, bakwiriiri bahanirwe ha bweruula, mu kutwibwa mu beene wabo. Bwo'yo mushosi ali mu ba keera ateeza mwali wage ishoni, akwaniini ukuhanwa.

18 «Umushosi, iri angamenyana no'mukazi úkoli honiirwi, bombi bakwiriiri bahandulwe mu Bahisiraheeri. Ku bwenge bayemerezania, mu kuyereka ishyoko yo'muko gwage.

19 «Utakolwe kwo washuleha mu banyoko wawe, kandi iri mu banyoko-shengi. Umushosi, mu kugira kwokwo, agaaba abonia mwene wabo ishoni. Yabo bombi, bagaahanwa.

20 «Ngo'mundu angagwejera muka mwizo wage, agaaba aterera mwizo wage ulushaagwa. Yabo bombi, bwo bahigula, bagaahanwa hi'gulu lya yikyo kyaha kyabo, bagaanafwa bátabuta.

21 «Umushosi, nga angayanga muka mwene wabo, agaaba agira íbitali nga byo. Uyo mwene wabo, amúgayiriza ngana. Yabo bombi, bagaafwa bátabuta.

22 «Imaaja zaani zooshi, mukwiriri mukizi zisimbaha, munakizi kulikira ngiisi kwo

ndi mu mûtegeka. Buzira kwokwo, kundu n'gamûheereza ikihugo, haliko kigayiji mûshala.

²³ «Mutakolwe mbu mukulikire ingesho ze'milala yo nagwanwa namûyimulira. Si bagweti bagaagira íbiri mu teezania ishoni. Kyo kyatuma mbashombiri bweneene.

²⁴ «Haliko mwehe, keera n'gamûlagaania kwo mwe mugahyana ikihugo kyabo. Ee! Nie namûheereza kyo, kibe kye'mwinyu. Yikyo kihugo kiyeziri mwa'mata no'buuki.

«Nie Nahano Rurema winyu. Keera n'gamûhandula ku gindi milala. ²⁵ Kyo kitumiri mukwiriiri musobanukirwe ne'bitugwa íbiyulubiiri, ne'byeru. Kiri no'tunyuni, na íbiri mu yibulula, kwo na kwokwo. Kyo kitumiri keera n'gabihandula, gira lyo mukizi longa ukumenya ngiisi íbiri na'kashembo.

²⁶ «Nie Nahano, ndi mweru. Kwokwo, niinyu, mukizi ba beeru. Mukuba, n'gamûhandula ku gindi milala, gira lyo muba be'mwani.

²⁷ «Umushosi kandi iri mukazi, iri angakizi lagula ne'mizimu, kandi iri ahanuusa abafwiri, akwiriiri ayitwe mu kulashwa amabuye. Umuko gwage, gugaaba kwi'twe lyage yenyene.»

21

Imaaja íziloziri uburambe bwo'bugingi

¹ Nahano anabwira Musa, kwo amenyeese abagingi, bagala Harooni, kwokuno: «Umugingi atahangwirwi ukuyiyulubaza, mu kuhuma ku kirunda kyo'mundu wi'kondo lyage. ² Ngeeka

kibe naaho kirunda kyo'mundu wa mu mbaga yage. Kuli kudeta ikirunda kya nyina, kandi iri kya yishe, kandi iri kya mugala wage, kandi iri kya munyere wage, kandi iri kya mwene wabo, ³ kandi iri kya mwali wage útazindi yangwa. (Mukuba, uyo mwali wage, atakayingira mu mbaga yo'gundi mundu.) Yabo, iri bangafwa, booki, angayiyulubaza hi'gulu lyabo. ⁴ Haliko atangayiyulubaza hi'gulu lyo'mundu, mbu bwo ali we'mbaga yage ku njira yo'kuyanga.

⁵ «Abagingi, mu kigandaaro, batahangwirwi ukumwebwa akahala, kandi iri ukumwa ulwanwa mu mbengere, kandi iri kuyishaakira. ⁶ Bakwaniini bayitaluule imwa Rurema wabo, banakizi músimbaha, mu kukizi gingika iziina lyage. Mukuba boohe, bo bali mu ndeetera amatuulo go'kusiriiza. Yago matuulo, byo byokulya íbiri mu tangwa imwani. Ku yukwo, bakwiriiri bakizi ba beeru.

⁷ «Abagingi, bali mu ba bakoli talwirwi imwa Rurema wabo. Ku yukwo, batahangwirwi ukuyanga umukazi mushule, kandi iri úkahuluka imwa yiba. ⁸ Yabo bagingi, mukwaniini mukizi baharuura kwo bali bandu beeru. Mukuba, bo bali mu ndangira ibyokulya. Niehe Nahano ndi mweru, na ndi mu mùyeruusa. Ku yukwo yabo bagingi nabo, mubaharuure kwo bali bataluule.

⁹ «Umunyere wo'mugingi, iri angayiteerera ulushaagwa mu kuyiyingiza mu busambani, iri abonia yishe ishoni. Umunyere mwene uyo, akwiriiri asiriizibwe akiri mugumaana.

10 «Umugingi mukulu, ye kuliiri abaabo booshi. Ulusiku akabiikwa mu mukolwa, akataluulwa mu kuyonerwa amavuta mwi'twe, anayambikwa ibyambalwa bitaluule. Kyo kitumiri atahangwirwi ukukizi shovya umushaku gwage, atanahangwirwi ukukizi daatula ibyambalwa byage, ¹¹ kandi iri kuyegeera ikirunda. Kiri ne'kyanya yishe kandi iri nyina afwa, atakwiriiri ukuyiyulubaza hi'gulu lyabo. ¹² Atanahangwirwi kwo alyoke Ahandu Heeru, mbu lyo agendi lola ikirunda. Mukuba, ali mu ba keera ayerusibwa ku njira yo'kushiigwa amavuta ga Rurema wage. Niehe, nie Nahano.

¹³ «Umugingi mukulu, akwiriiri ayange naaho úkiri munyere. ¹⁴ Atakwiriiri kwo ayange namufwiri, kandi iri umukazi úkahuluka imwa yiba, kandi iri umushule. Akwiriiri ukuyanga naaho umuhyakazi wa mwi'kondo lyage. ¹⁵ Kwokwo, lya'bandu be'kibusi kyage bakizi ba bataluule. Uyo mugingi mukulu, nie ndi mu mútaluula. Niehe, nie Nahano.»

Íbyangabuza umundu kwo atakole umukolwa gwo'bugingi

¹⁶ Nahano anabwira Musa, ¹⁷ kwo amenyee Harooni kwokuno: «Mu bibusi byawe íbigaki yija, ndaaye mwana wawe we'kirema, úhangwirwi ukuyegeera akatanda, mbu andangire ituulo lye'byokulya, ¹⁸ iba mbumi, kandi iri uluzingo, kandi iri wa'malanga magonye-gonye, kandi iri we'kirumbu kila ku kyabo, ¹⁹ kandi iri úli mu shunuka, kandi iri wo'kuboko kuguma,

²⁰ kandi iri we'fumbi, kandi iri we'kitirimo kyofi ukuhima ulugero, kandi iri we'miryezi, kandi iri mulwazi we'kikoba, kandi iri mubata.

²¹ «Yabo ba mu kibusi kyawe ábalemahiri, ndaaye kiri no'muguma úhangwirwi ukuyegeera akatanda mbu andangire ituulo lye'byokulya. Yubwo bulema bwage, bwo butumiri atahangwirwi ukugira imikolwa yo'bugingi.

²² «Uyo mundu úlemahiri, angalya ku byo bali mu ndangira ku katanda, kiri na ku bindi byokulya byo bali mu kizi ndaluula, nga kwa'bandi bali mu birya. ²³ Halikago, hi'gulu lya yubwo bulema bwage, atakolwe kwo ayegeera ha mulondo úguli mu siika Ikisiika Kyeru Bwe-neene, kandi iri ha kalya katanda. Atakolwe kwo ayulubaza Ahandu haani Heeru. Nie Nahano, nie mu mùtaluulira abangingi.»

²⁴ Yago gooshi, Musa anagaganuulira Harooni, na bagala baage, na'bandi Bahisiraheeri booshi.

22

Imaaja ízihangwiri ukulya amatuulo ágatangwa imwa Rurema

¹ Nahano anabwira Musa kwokuno: ² «Ubwire Harooni na'bagala, kwa'matuulo Abahisiraheeri bagakizi ndangira, gali mataluule imwani. Ku yukwo, bakizi gasimbaha, lyo bayerekana kwo basimbahiri iziina lyani. Niehe, nie Nahano.

³ «Mu bibusi íbigaki yija, umundu we'mbaga ya'bagingi, nga angaba akoli yulubiiri, anabe aki gwetí agayegeera amatuulo ga'Bahisiraheeri

bakataluula hi'gulu lyani, uyo mundu akwaniini alahizibwe atakizi ki ngolera. Niehe, nie Nahano.

⁴ «Na kwakundi, ndaaye musingi úhangwirwi ukulya ku matuulo mataluule imwa Rurema, ku kyanya ayahukiirwi no'mubembe, kandi iri ali mu shuubala amasira, kandi iri akayiyulubaza mu kuhuma ku kirunda, kandi iri ayihwana kwo, ⁵ kandi iri akahuma ikiremwa kiniini kyo'muziro, kandi iri akahuma ku mundu úyulubiiri ku njira ndebe. ⁶ Uyo mundu, agashiiba ayulubiiri halinde kabigingwe. Atanahangwirwi kwo alye ku byokulya byo bataluula imwa Rurema, átazi yikaraba. ⁷ Ikyanya izuuba ligasooka, lyo agaaba keera ayeruuka. Lyoki, anabuli lya ku yago matuulo. Mukuba, byebyo, byo byokulya byage.

⁸ «Umusingi, atakwiriiri ukukizi lya inyama ye'kitugwa íkyatumba, kandi iri íkyayitwa ne'nyamiishwa. Yizo nyama, iri angazilya kwo, angakengeera ayiyulubaza. Niehe, nie Nahano.

⁹ «Yizo maaja zooshi, iri abagingi bangazisimbaha, nga kwo nabakomeereza, batagayikululira umwama. Iri bangayitonda mu mukolwa gwabo, batagaafwa. Niehe, nie Nahano. Nie mu bayeruusa.

¹⁰ «Abandu ba mwi'kondo lya'bagingi naaho bo bahangwirwi ukulya ibyokulya íbikataluulwa imwa Rurema. Si umugeezi úwalaalira umusingi, kandi iri abakozi baage, boohe batahangwirwi kwo babilye kwo.

¹¹ «Uyo musingi, iri angaba keera akagula umuja, uyo muja yeki ahangwirwi ukulya ku byokulya bitaluule imwo'musingi. Kiri na'baana

bo'yo muja nabo, bahangwirwi ukukizi birya kwo.

¹² «Munyere wo'yo musingi, iri angayangwa no'mushosi útali musingi, ataki hangwirwi ukukizi lya amatuulo mataluule imwa Rurema.

¹³ Halikago, hali ikyanya angaba akola namufwiri, kandi iri akayimulwa na yiba, anabe atabusiri, anagalukire imwa yishe. Iri yishe angamúbeerana nga ku kyanya atâli zaazi yangwa, lyoki, angashubi kizi lya ku byokulya bya yishe. Mukuba, yiby byokulya, abandu ba mu mbaga yo'musingi naaho, bo bahangwirwi ukukizi birya kwo.

¹⁴ «Yiby byokulya bitaluule, ngo'gundi mundu angatagalwa, anabilye kwo, akwaniini agalulire umusingi ikishingo kyo'mutuli gwo akatwala. Na mu kukigalula, akiyushuule kwo'mutuli muguma gwa kataanu.

¹⁵ «Ikyanya Abahisiraheeri bali mu tanga amatuulo mataluule imwa Nahano, abagingi batakwaniini ukugaharuura nga byokulya bya ngiisi lusiku. ¹⁶ Batahanguule kwa'bandi bandu bakizi birya kwo. Yabo bagingi, iri bangahanguula ábatali bo, kwo bakizi birya kwo, bagaaba bababetuza ubuhube. Banabe bakoli kwaniini ukubigalula ne'fwaranga. Niehe, nie Nahano. Nie mu bayeruusa.»

Imaaja mu kutoola ibitugwa byo'kutanga

¹⁷ Nahano anashubi bwira Musa, ¹⁸ kwo amenyeese Harooni na bagala baage, na'bandi Bahisiraheeri booshi, kwokuno: «Yizi maaja, ziloziri Abahisiraheeri nirizina, kuguma ne'binyamahanga íbimùtuuziri

mwo. Hali ikyanya mwangandangira ituulo lye'kitugwa kyo'kusiriiza, liba lya kukwiza byo mukalagaania Rurema, kandi iri lya kwo'mundu aloziizi. ¹⁹ Yikyo kitugwa, yangaba iri shuuli, kandi iri kipanga, kandi iri kihebe. Na kandi, kibe kizira kashembo. Lyoki, yiryo ituulo, ngaliyemeera. ²⁰ Si mutakwiriiri ukundangira ikitugwa ikiri na'kashembo. Mukuba, ndagamuyemeerera kyo.

²¹ «Iri mwangandeetera ituulo lyo'kuyerekana ingoome, yiryo ituulo kibe kitugwa kizira kashembo, iba shuuli, kandi iri kibuzi, kandi iri mbene. Yiryo ituulo, lyangaba lya kukwiza byo mukalagaania Rurema, kandi iri lya kwo'mundu aloziizi. ²² Kwokwo, mutakolwe mbu muyiji ndangira ikitugwa kyo'kusiriiza ku katanda, kinahumiri, kandi iri kilemahiri, kandi iri kivunisiri, kandi iri kiri ne'bishekera, kandi iri kiri mu huluka amasira, kandi iri kiri mu yikwaraashura. ²³ Yikyo kitugwa, iri kyangaba no'kugulu kula no'kwofi, kyangatangwa ngi'tuulo lyo muloziizi ukutanga mwenyene. Haliko, kitakwiriiri ukutangwa hi'gulu lyo'kukwiza indahiro.

²⁴ «Yikyo kitugwa, kitabe kikasayulwa, kuba kututwa amahuura, kandi iri kugalyosa, kandi iri kuganongola. Ikyanya mugaaba keera mwahika mu kihugo kiinyu, ituulo mwene yiryo, mutakizi litanga.

²⁵ «Na kwakundi, ibitugwa mwene yibyo, mutakolwe kwo mwabiyabiira mu binyamahanga, mbu muyiji bindangira amatuulo. Nie Rurema

winyu. Ibitugwa mwene yibyoy, ndangabiye-meera. Mukuba, biri na'kashembo, binali no'bulema.»

²⁶ Nahano anashubi bwira Musa kwokuno:
²⁷ «Inyana kandi iri kyanabuzi, kandi iri kyana-hene, iri kyangabutwa, kikwaniini kibeere na nyina halinde ku siku zirinda. Haliko, uku-lyokera ku lusiku úlugira umunaana, nayemeera kwo mwangakoli kindangira ituulo lyo'kusiriiza.
²⁸ Kundu kwokwo, mutatongeere ingaavu, kandi iri kibuzi, kandi iri mbene lusiku luguma no'mwana wayo.

²⁹ «Ikyanya mugakizi ndeetera ituulo mu kundangira kongwa, mugakizi litanga ku njira yo ligayemeerwa kwo. ³⁰ Yikyo kitugwa, mukwiriiri mulye inyama zaakyo lwolwo lusiku. Hatanagire inyama yo mugalaaza. Niehe, nie Nahano.

³¹ «Yizi maaja zaani zooshi, mukwaniini mukizi zisimbaha. Niehe, nie Nahano. ³² Mwe Bahisiraheeri, ngayiyerekana mu kati kiinyu kwo ndi Rurema mweru. Nie Nahano, nie mu mùyeruusa. Ku yukwo, mukizi simbaha iziina lyani. ³³ Íbikatuma n'gamùlyosa mu kihugo kye'Miisiri, gira lyo mba Rurema winyu. Niehe, nie Nahano.»

23

¹ Nahano anabwira Musa kwokuno:
² «Umenyeese Abahisiraheeri isiku ngulu zo bagakizi kulikira. Yizo siku, mukwaniini mukizi kuumana, gira munyikumbe. Isiku zo n'gashungika zo zeezino:

Isabaato

³ «Mu ngiisi iyinga, muli isiku ndatu zo muhangwirwi ukukola mwo. Haliko, ulusiku lwa kalinda, lwohe luli lwe'Sabaato. Yulwo lusiku, mukwaniini mukizi luluhuuka kwo, munakizi kuumana imbere lyani. Yulwo lusiku lwe'Sabaato, muleke ukukizi lukola kwo. Haliko, mukizi lundaluulira, ngiisi ho mugaaba mutuuziri.

⁴ «Hali ne'zindi siku ngulu za Nahano zo mukwaniini ukukizi kuumana kwo, munakizi menyeesa ikyanya zigakizi koleka kwo.

Ulusiku lwe'Pasaka, na lwe'mikate mizira saama

(Muharuuro 28.16-25)

⁵ «Ulusiku lukulu lwe'Pasaka, mukizi lutondeera kabigingwe ko'lusiku lwi'kumi na zina, zo'mwezi gwa mbere.

⁶ «Ubugaakya bwalwo, ku lusiku lwi'kumi na zitaanu za gwogwo mwezi, mugatondeera ukunjambaalira isiku ngulu ze'mikate mizira saama, munahise isiku zirinda mugweti mugaagilya. ⁷ Yiryo iyinga, ulusiku lwa mbere, ube no'muhumaanano mutaluule. Ku yulwo lusiku, hatagirage umukolwa gwo mugaagira.

⁸ Ngiisi lusiku lwa mu yiryo iyinga, mugakizi ndangira ituulo lyo'kusiriiza lwoshi. Na ku lusiku lwa kalinda, munashubi kuumana hi'gulu lyani. Yulwo lusiku, mutakolwe mbu mukizi lukola kwo.»

Ulusiku lukulu lwo'mubega gwa mbere

⁹ Nahano anabwira Musa, ¹⁰ kwo amenyese Abahisiraheeri kwokuno: «Ikihugo kyo ngamùheereza, ikyanya mugakiyingira mwo,

mugatondeera ukuyimbula. Ikyanya mugatomola, umubega gwa mbere, mukwaniini mugutwalire umugingi. ¹¹ Uyo muggingi agagulengeza imbere lyani mu kugundangira, ulusiku úlugakulikira lwe'Sabaato, gira ndonge ukumùyemeera.

¹² «Ku lwolwo lusiku, mukwaniini ukunziri-igiza ituulo lye'kyanabuzi. Yikyo kyanabuzi, kibe kizira kashembo, kinabe kikola no'mwaka. ¹³ Kuguma na yibyoy, munandangire ni'tuulo lye'bilo bibiri byo'mushyano mulembu, gunabe mufushe mwa'mavuta. Yugwo mushyano, ikyanya mugagusiriiza, umushiiriri gwagwo guganzimiisa. Mugatanga ni'tuulo lye'litiri lye'divaayi. ¹⁴ Yugwo mubega, ikyanya mutazi gundeetera ngi'tuulo, mutahangwirwi ukulya ku mwimbu gwinyu, guba mubishi, kandi iri mukalange, kandi iri mukate muyokye. Luno lubaaja, mukwiriiri mukizi lusimbaha, ngiisi ho mugaaba mutuuziri.

*Ulusiku lukulu lwe'mimbu
(Muharuuro 28.26-31; Bukengeeze 16.9-12)*

¹⁵ «Galya matuulo go'mubega gwa mbere, ukulyokera ku Sabaato yo mukagatanga kwo mu kugalengeza, muharuure amayinga galinda hunguhungu. ¹⁶ Ku siku makumi gataanu, ulusiku úlugakulikira lwe'Sabaato ya kalinda, lwo lusiku mugashubi ndangira itomola lye'ngano mbyahya. ¹⁷ Ku yulwo lusiku, ngiisi mbaga igayiji ndangira imikate ibiri mu kugilengeza imbere lyani. Ngiisi mukate, gugalinganizibwa mu bilo bibiri byo'mushyano mulembu, gunabe mufushe

mwe'saama. Yiryo ituulo, mugalinjaagiza mu matomola giinyu ge'ngano.

¹⁸ «Lirya ituulo lye'mikate, mulitange kuguma ne'shuuli nguma, ne'bipanga bibiri, ne'byanabuzi birinda bizira kashembo, binabe byo'mwaka muguma. Yibyo bitugwa, mubindangire libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi, kuguma na'matuulo go'mushyano, na ge'kinywebwa. Umushiiriri gwago, guganzimiisa ngana-ngana.

¹⁹ «Mugashubi tanga ne'kihebe kiguma libe ituulo lyo'kukogwa ibyaha. Munatange ne'bipanga bibiri byo'mwaka muguma, libe ituulo lyo'kuyerekana ingoome. ²⁰ Biryanya byanabuzi bibiri, umugingi agabilengeza imbere lya Nahano, kuguma ne'rya mikate, mu kuyerekana itomola lye'mimbu yinyu. Yago matuulo, bwo gali mataluule, gagaaba naaho ga'bagingi.

²¹ «Ku lwolwo lusiku, mugakuumanana imbere lyani, hatagirage úgalukola kwo. Yulwo lubaaja, mukwiriiri mukizi lusimbaha, mu bibusi biinyu byoshi, ngiisi ho mugaaba mushumbisiri.

²² «Ikyanya mugakizi yimbula, mutakizi hererekeza. Mutanakizi shubi galukira inyuma, mbu mukuumanie imisigala. Si iyo misigala, mugakizi gisigira abakeni ne'binyamahanga byo mutuliinwi. Nie Nahano Rurema winyu.»

*Ulusiku lwo'kukengeera umwaka muhyahya
(Muharuuro 29.1-6)*

²³ Nahano anashubi bwira Musa, ²⁴ kwo amenyeeze Abahisiraheeri kwokuno: «Ulusiku

lwa mbere lwo'mwezi gwa kalinda, mugakizi luhuuka. Mugakizi lukengeezania mu kulasa ikibuga, gira muyiji kumana hi'gulu lyani. ²⁵ Ku yulwo lusiku, hatagirage úgaakola. Si mugandangira amatuulo go'kusiriiza.»

*Ulusiku lukulu lwo'kukogwa ibyaha
(Muharuuro 29.7-11)*

²⁶ Nahano anashubi bwira Musa kwokuno:
²⁷ «Mu siku ikumi za gwogwo mwezi gwa kalinda, mugakuumana hi'gulu lyani, iri munayishalisa, munandangire ituulo lyo'kusiriiza.

²⁸ «Ku lwolwo lusiku, hatagirage umukolwa gwo mugaagira. Mukuba, luli lusiku lwo'kuyiyeruusa, halinde munabe mukoli kwaniini imbere lyani. Nie Rurema Nahamwinyu.

²⁹ «Ku yulwo lusiku, ngiisi útagayishalisa, akwiriiri atwibwe lwoshi mu Bahisiraheeri. ³⁰⁻³¹ Yulwo lusiku, ngiisi úgaagira mbu alukole kwo, nienyene ngayami múyita mu Bahisiraheeri. Yulwo lusiku, hatagirage úgalukola kwo. Luno lubaaja, mukwiriiri mukizi lusimbaha, mu bibusi biinyu byoshi, ngiisi ho mugaaba mutuuziri. ³² Yulwo lusiku, mugaluluhuuka kwo nga kwo muli mu luhuuka ku lwe'Sabaato. Haliko, ku yulwo lusiku, muyishalise. Mugakizi lutondeera kabigingwe, mu siku mwenda za gwogwo mwezi, halinde kabigingwe ka úbugaakya.»

*Ulusiku lukulu lwe'bitunda
(Muharuuro 29.12-39; Bukengeeze 16.13-17)*

³³ Nahano anashubi bwira Musa, ³⁴ kwo amenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Ukulyokera ku lusiku lwi'kumi na zitaanu za gwogwo mwezi gwa kalinda, mugakizi hisa isiku zirinda mugweti muganjambaalira ulusiku lukulu lwe'bitunda.

³⁵ «Ulusiku lwa mbere, mugakuumana hi'gulu lyani, hatanagire byo mugaakola. ³⁶ Ngiisi lusiku lwa mu yiryo iyinga, mugakizi ndangira ituulo lyo'kusiriiza. Ku lusiku lwo'munaana, mugashubi kuumana hi'gulu lyani, munashubi ndangira irindi ituulo lyo'kusiriiza. Ee! Yulwo lusiku luli lutaluule, hatanagire byo mugalukola kwo.

³⁷ «Yizo siku, zo siku ngulu zo Nahano akabiika. Mukizi zikumana kwo ngiisi mwaka, iri munakizi ndangira amatuulo go'kusiriiza lwoshi. Mugakizi ndangira ibitugwa, na'matuulo ge'mushyano, na'matuulo ge'divaayi, ngiisi ituulo ku lusiku lwalyo. ³⁸ Yago matuulo, gali mu yushuulwa ku galya go muli mu ndangira ulusiku lwe'Sabaato, na'matuulo go muli mu ndangira mu kukwiza byo mukandagaania, kiri na'gandi go muloziizi ukundangira.

³⁹ «Kwokwo, yizo siku ngulu ze'bitunda, mukengeere kwo ziri mu tondeera ulusiku lwi'kumi na zitaanu zo'mwezi gwa kalinda, ku kyanya mwayusa ukuyimbula. Mukwaniini mukizi njambaalira isiku zirinda. Ulusiku lwa mbere na lwo'munaana, zo siku zo'kuluhuuka kwo.

⁴⁰ «Ku lusiku lwa mbere, mugakuumana na'matavi ge'biti bye'bigazi, na'matavi ágali

ne'bihunda bingi, na'gandi matavi ge'biti íbiri mu mera ha butambi lyo'lwiji. Ha nyuma, munakizi hisa isiku zirinda mugweti mugashambaala bweneene imbere lyani. ⁴¹ Yizo siku ngulu, mugakizi zinjambaalira kwo ngiisi mwaka. Zigakizi mala iyinga lyoshi, mu mwezi gwa kalinda. Luno lubaaja, mukwiriiri mukizi lusimbaha. ⁴² E Bahisiraheeri, mweshi mugakizi hisa isiku zirinda mushumbisiri mu bitunda, ⁴³ gira lye'bibusi biinyu bimenye kwo n'galyosa bashokuluza biinyu mu kihugo kye'Miisiri, nanabashumbikiisa mu bitunda. Nie Nahano Rurema winyu.»

⁴⁴ Kwokwo, kwo Musa akamenyeesa Abahisiraheeri hi'gulu lye'siku ngulu zo Nahano akakyula za mu ngiisi mwaka.

24

Amatara ne'mikate

¹ Nahano anabwira Musa, ² kwo amenyese Abahisiraheeri kwokuno: «Mundeetere amavuta miija ge'mizehituuni, gira amatara gakizi yama gayasiri. ³ Yago matara, gabiikwe mwi'heema lye'mihumaanano, imbere lyo'mulondo gwo'kusiika Akajumba ke'Kihango. Harooni agakizi gayasa imbere lyani, ukulyokera kabigingwe halinde shesheezi. Yulwo lubaaja, lugayama lusimbahirwi halinde mu bibusi byoshi. ⁴ Yago matara, gagaterekwa ku kiterekero íkikatulwa mu nooro muguuhya. Harooni akwaniini akizi gayasa imbere lyani ngiisi bushigi.

5 «Uyabiire umushyano mulembu, unaguyokye mwe'bitumbula ikumi na bibiri. Na ngiisi kiguma kigirwe mu bihande bibiri-bibiri bye'heefa. 6 Iyo mikate, ukizi gilambika ku kashasha ke'nooro muguuhya. Ugitengeke mwe'miziizi ibiri, mikate ndatu-ndatu ku ngiisi muziizi. 7 Na ku ngiisi muziizi, ukizi biika umubadu muguuhya, unagunyokere, ho mwanganyokera umukate, mu kukizi ngengeera.

8 «Iyo mikate, ngiisi lusiku lwe'Sabaato, Harooni agakizi gitengeka imbere lya Nahano. Kwokwo, lya'Bahisiraheeri bakizi yama bali mu kengeera ikihango. 9 Iyo mikate, Harooni na'bandu be'kibusu kyage naaho bo bahangwirwi ukukizi gilya, banagiliire áhataluule. Mukuba, iyo mikate yonyene, iri mitaluule imwani. Iyo mikate, ngabaheereza yo, kwo ikizi ba ye'mwabo halinde imyaka ne'myakuula.»

Umundu úkadaaka Rurema, ahanwa

10 Lusiku luguma mu shumbi, hanaba imbamba ha kati ka'Bahisiraheeri babiri. Muguma wabo, yishe áli riiri Mumiisiri, haliko nyina áli Muhisiraheeri. 11 Uyo maawe, iziina lyage Selomiti, munyere Dibiri wa mu mulala gwa Daani. Yugwo musore, gwanatondeera ukutuka Rurema. Kyanatuma abandu bagagutwala imunda Musa, 12 banagubiika mu mbohe, mu kulindirira Nahano yenyene abayereke ngiisi kwo bagagugira.

13 Iri hakatama, Nahano anabwira Musa:
14 «Yugwo musore, uguhuluse inyuma lye'shumbi. Balya booshi ábakayuvwa ngiisi

kwo agweti agadaaka iziina lyani, balambikage amaboko gaabo kwi'twe lyage. Ha nyuma, Abahisiraheeri booshi, bamúyite mu kumúlasha amabuye.

¹⁵ «Yabo Bahisiraheeri, ubamenyeese ulubaaja kwokuno: “Ngiisi úgadaaka Rurema wabo, agaahanwa ngana. ¹⁶ Ee! Ngiisi úgatuka Nahano, akwiriiri ayitwe. Abahisiraheeri booshi bagamúyita, mu kumúlasha amabuye, aba mutuulaga, kandi iri kinyamahanga. Ndaakwo kundi! Ngiisi úgagayiriza iziina lya Rurema, agayitwa.

¹⁷ «“Ngiisi úgayita uwabo, akwiriiri naye ayitwe. ¹⁸ Ne'ri angayita ikitugwa kyo'wabo, akwiriiri akigomboole ne'kindi.

¹⁹ «“Umundu, iri angakomeresania, akwiriiri naye akomeresibwe mwene lwolwo luguma: ²⁰ ivuha kwi'vuha, ni'su kwi'su, ne'liino ku liino. Ngiisi buligo bwo'mundu agakolera uwabo, naye agabugalulirwa.

²¹ «“Ngiisi úgayita ikitugwa, akwiriiri akigomboole. Halikago, ngiisi úgayita uwabo, yehe akwiriiri ayitwe.

²² «“Yulwo lubaaja, lugakizi lola Abahisiraheeri nirizina, kiri ne'binyamahanga byo mutulinwi. Nie Nahano Rurema winyu.”»

²³ Iri Musa akayusa ukudeta kwokwo, ulya mundu úkadaaka Nahano, banamútwala inyuma lye'shumbi, banamúyitiisa mu kumúvurumika amabuye. Kwokwo, kwo bakagira, nga ngiisi kwo Nahano akabwira Musa.

25

Umwaka gwo'kuluhuusa idaho (Bukengeeze 15.1-11)

¹ Ikyanya Musa âli riiri ku mugazi Sinaayi, Nahano anamúbwira, ² kwo amenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Kirya kihugo kyo ngamùheereza, ikyanya mugaaba keera mwakiyingira mwo, mugakizi kileka kiluhuuke. Kwokwo, kwo mugakizi nzimbahiisa. ³ Mugakizi hisa imyaka ndatu, mugweti mugabyala imbuto mu ndalo. Ku yikyo kyanya, munakizi hahuulira imizabibu yinyu, iri munakizi yimbula.

⁴ «Halikago, umwaka gwa kalinda gwohe, indalo zikwaniini ziluhuuke. Yugwo mwaka, gwataluulwa gube gwe'Sabaato imwani. Hatagirage kindu kyo mugabyala, mutanakizi hahuulira imizabibu yinyu. ⁵ Ha nyuma lyo'mwimbu muzinda, ikisimbwe kyoshi, mutakiyimbule. Na kundu imihuli ye'mizabibu igaaba yayera ku yikyo kyanya, hatagirage úgagidootola. Si yugwo mwaka, gugaaba gwa kuluhuusa idaho.

⁶ «Kundu kwokwo, yugwo mwaka, mugakizi lya ngiisi bi'daho lyameza. Mugakizi birya, mwe na'baja biinyu, na'baja-kazi, na'bakozi bo muli mu hembra, kiri ne'binyamahanga byo mutuliinwi. ⁷ Yutwo tumereera, kiri ne'bitugwa biinyu bigakizi tulya, kuguma ne'nyamiishwa kwakundi.

Umwaka gwo'Bushambaale

⁸ «Iyo myaka yo'kuluhuuka, mugakizi gi-haruura ubugira kalinda, kuli kudeta imyaka makumi gana na mwenda. ⁹ Kwokwo, mu

siku ikumi zo'mwezi gwa kalinda, mugadihiriza ikibuga mu kihugo kyoshi. Yulwo lusiku, lwo lugaaba lusiku luhamu lwo'kuyiyeruusa.

¹⁰ «Umwaka gwa makumi gataanu, mukizi gutaluula imwani. Munamenyeese kwa'baja booshi ba mu kihugo bashwekuulwe. Yugwo mwaka, gugaaba gwo'bushambaale. Ngiisi muguma winyu, agagalukira mu matongo ga bashokuluza baage, gira ashubi gatuula mwo.

¹¹ «Yugwo mwaka gwa makumi gataanu, mugakizi gushambaalira. Ee! Gube gwo'bushambaale. Ku yugwo mwaka, mutakizi ki byala imbuto. Na kundu imbuto igaaba yamera yonyene, mutagendi giyimbula. Kiri ne'mizabibu, yo mutahahuulira, mutadootole imihuli yayo. ¹² Yugwo mwaka, guli gwo'bushambaale, munakwaniini mukizi gutaluula imwa Rurema. Ibyokulya biinyu, mugakizi lya naaho ibyamera byonyene mu ndalo.

¹³ «Yugwo mwaka gwo'Bushambaale, ngiisi muguma winyu agagalukira amatongo ga bashokuluza baage, anagahyane. ¹⁴ Iri wangagulira uwinyu itongo, kandi iri wamúguliikiza lyo, utamúgunge. ¹⁵ Iri wangaligula, ikishingo kigakulikirana ne'myaka ikalenga, ukushaagira ku mwaka muzinda gwo'mwaka gwo'Bushambaale. Kigakulikira kwakundi imyaka yo'mwimbu iyasigala ukuhikira ku gundi mwaka gwo'Bushambaale.

¹⁶ «Imyaka iki sigiiri, iri yangaluguuka, ikishingo nakyó kinayushuuke. Kandi iri iyo

myaka, iri yanganiha, ikishingo nakyo kinani-
ihe. Kwokwo, mu kuguliisa, ikishingo kigakuliki-
rana no'muharuuro gwe'mimbu igaguliisibwa.

¹⁷ «Mutakizi gungana. Haliko, mukizi ny-
oboha, nie Nahano Rurema winyu. ¹⁸ Iri
mwangaba muloziizi ukutuula ku butoge, muk-
izi simbaha imaaja zaani, munakizi kulikiriza
ngiisi kwo namutegeka. ¹⁹ Haaho, lye'daho
igaameza imimbu ngana-ngana, munakizi lya,
munayigute, munatuule buzira mbuzi-mbuzi.

²⁰ «Hali ikyanya mwangakizi yibuuza: “Aaho!
Mu mwaka gwa kalinda, bikagi byo tugaalya,
tutanaki hangwirwi ukubyala kandi iri kuyim-
bula?” ²¹ Yuvwagwi! Mu mwaka gwa kalindatu,
ngamugashaanira bweneene, halinde ikihugo
kinatange imimbu igamuhisa ku myaka ishatu.
²² Mu mwaka gwo'munaana, ikyanya mugaaba
mukiri mu byala imbuto ziinyu, mugaaba muki
gweti mugaalya irya mimbu yo'mwaka gwa
kalindatu. Kiri na mu mwaka gwo'mwenda,
mugaaba mukiri mu lya gwogwo mwimbu
gwo'mwaka gwa kalindatu.

Ubuhanguule bwo'kuguluula amatongo

²³ «Mutakolwe kwo mwakizi guliisa amatongo
lwoshi. Si amatongo gooshi, gali ge'mwani. Muli
nga binyamahanga naaho, munakoli shumbisiri
mu kihugo ku kyanya kiniini. ²⁴ Kyo kitumiri,
ikyanya mugakizi gula amatongo, mukwaniini
mukizi biika imaaja kwe'kyanya umundu aga-
gaguliisa, alonge ubulyo bwo'kushubi gagula.

²⁵ «Tudete ngo'winyu Muhisiraheeri angak-
ena, anaguliise itongo lyage liguma. Haaho,

mwene wabo wa hoofi akwaniini aliguluule.

²⁶ Ulya mukeni, kundu angaba atahiiti mwene wabo wo'kuliguluula, halikago, hali ikyanya yenyene angayiji longa ubulyo bwo'kuliguluula.

²⁷ Kwokwo, ahangwirwi kwo aliguluule. Mu kuliguluula, agatee haruura ibindu bye'myaka keera íyalenga ukulyokera ho akaliguliikiza. Na byo agagalulira uwabo, bikwiriiri bihwanwe ne'myaka íkoli sigiiri ukuhisa ku mwaka gwo'Bushambaale.* Kwokwo yiryo itongo, linashubi galukira nalyo.

²⁸ «Haliko, iri atangashobola ukuliguluula, ligasigala mu maboko go'lya úkaligula, halinde ukuhisa ku gundi mwaka gwo'Bushambaale. Ku yugwo gundi mwaka, yiryo itongo ligalulirwe ulya mundu úkaliguliisa.

²⁹ «Tudete ngo'mundu angaguliisa inyumba yage íri mu kaaya kazitire. Uyo mundu, iri angagiguluula, kube naaho ku mwaka muguma ukulyokera ikyanya akagiguliisa. ³⁰ Haliko, iyo nyumba, nga itangaguluulwa mu yugwo mwaka muguma, igayama iri yo'yo úwagigula. Kiri mu mwaka gwo'Bushambaale, batáye gígalule.

³¹ «Haliko, inyumba za mu bishoola, bwo zitali nzitire, zoohe, zigaaba nga'matongo. Yizo nyumba, zangagomboolwa ku ngiisi kyanya. Na mu mwaka gwo'Bushambaale, zikwiriiri zikalulirwe beene zo.

³² «Kuguma na yibyoyi, Abalaawi boophe, inyumba íziri mu twaya twabo, bahangwirwi

* ^{25:27} 25.27 umwaka gwo'Bushambaale: lusiku lukulu lwo'kuhisa imyaka makumi gataanu.

ukuziguluula ku kyanya kyoshi. ³³ Na kwakundi, kundu umundu angaba akagula nguma yazo, haliko mu mwaka gwo'Bushambaale, iyo nyumba ikwiriiri igalukire mwene yo. Mukuba, mu Bahisiraheeri, abagingi bagweti zeezo nyumba naaho mu twaya two batuuziri mwo. ³⁴ Amatongo ágazungulusiri utwaya twabo, gatakwiriiri kwo gaguliisibwe. Yago matongo, gagayama buli buhyane bwabo.

Ukukizi kaaba abakeni

³⁵ «Uwinyu Muhisiraheeri, iri angakena, anabe atashobwiri ukuyitabaala, ukwiriiri ukizi mútabaala, nga kwo wangatabaala ikinyamahanga, kandi iri mubalama úshumbisiri mu kihugo kiinyu. ³⁶ Uyo mukeni, utakolwe mbu wamúyungukira kwo. Haliko, ukizi yerekana kwo unzimbahiri, mu kumúhanguula kwo mutuulanwe.

³⁷ «Ikyanya wamúkaaba ifwaranga, utasare mbu akizi kuyungula. Ikyanya wamúheereza ibyokulya, utasare kwo angakuyungula. ³⁸ Nie n'gamùlyosa mu kihugo kye'Miisiri, nanamùheereza ikihugo kye'Kaanani, gira lyo mba Nahano Rurema winyu.

³⁹ «Uwinyu Muhisiraheeri, iri angakekerera, anayiji yiguliisa imwawe, utakolwe kwo wakizi múkoleesa ku kahaati nga muja. ⁴⁰ Haliko, umúyabiire nga mukozi wo'kuhembwa, kandi iri nga mubalama útuuziri mu mwawe. Agakizi kukolera naaho, halinde ku mwaka gwo'Bushambaale.

⁴¹ «Uyo winyu, ku yugwo mwaka, umúbwire kwo angataaha, na'baana baage. Anagalukire mu mbaga yage, anagendi hyana itongo lya bashokuluza baage. ⁴² Abahisiraheeri, nie kabalyosa mu kihugo kye'Miisiri, banali bakozi baani. Ku yukwo, batakwiriiri bakizi guliisibwa, nga kwo bali mu guliisa abaja. ⁴³ Utakizi bakoleesa ku kahaati. Haliko, ukizi nzimbaha.

⁴⁴ «Iri wangalooza abaja, kandi iri baja-kazi, ugendi bagulira mu mahanga. ⁴⁵ Wangabagulira kiri na mu baana be'binyamahanga bo mutulinwi, kiri na'ba mu makondo gaabo. Yabo booki, bangaba bindu byawe.

⁴⁶ «Yabo baja, mugayiji basigira abaana biinyu, gira bakayame bali buhyane bwabo. Yabo, ugayama ubalaaziri nga baja baawe. Si abinyu Bahisiraheeri, nanga! Hatagirage kiri no'muguma, ye mugakizi koleesa nga muja.

⁴⁷ «Tudete nge'kinyamahanga kyangayiji mugalira mwo, kandi iri mubalama. Uwinyu Muhisiraheeri, anakene, anagendi yiguliisa imwa yikyo kinyamahanga, kandi iri imwo'mundu we'mbaga yage. ⁴⁸ Kundu uyo uwinyu angaba keera ayiguliisa, haliko angaki guluulwa. ⁴⁹ Angashubi guluulwa na mwizo wage, kandi iri muvyala wage, kandi iri mwene wabo wa hoofi-hoofi.

«Uyo mundu, iri angaba ali no'bushobozi, angashubi yiguluula kiri na yenyene. ⁵⁰ Akwaniini aheereze sheebuja ifwaranga ízisigiiri ukukulikirana no'mukolwa gwo angagira halinde ukuhisa ku mwaka gwo'Bushambaale. ⁵¹ Umuharuuro

gwe'myaka isigiiri halinde ukuhisa ku mwaka gwo'Bushambaale, iri gwangaluguuka, agagalula ikimaanye ikiri tiita kye'kishingo kyo akagulwa. ⁵² Halikago, iyo myaka isigiiri, iri yangaba iri miniini, anamúlihe ifwaranga niini, ukukulikirana ne'yo myaka.

⁵³ «Yabo ábakoli ba bakozi, yikyo kinyamahanga kikwaniini kikizi bakoleesa nga mukozi wo'kuhembwa. Mutaleke ikinyamahanga kwo kikizi koleesa uwinyu Muhisiraheeri ku kahaati.

⁵⁴ «Yugwo mwaka gwo'Bushambaale, iri gwangahika, hanabe hali Umuhisiraheeri útazi guluulwa, akwiriiri ahaabwe ubushwekuule, na'baana baage.

⁵⁵ «Nie kalyosa Abahisiraheeri mu kihugo kye'Miisiri. Bali bandu baani, banali bakozi baani. Nie Nahano Rurema winyu.

26

Imigashani hi'gulu lyo'kusimbaha Rurema (Bukengeeze 7.12-24; 28.1-14)

¹ «Mutayigirire imigisi. Mutanayiterekere imigisi hi'gulu lyo'kukengeera imizimu. Hatagirage imigisi yo mugakizi yikumba. Nie Nahano Rurema winyu.

² «Mukizi simbaha ulusiku lwe'Sabaato, munakizi heereza Ahandu haani Heeru ulushaagwa. Niehe, nie Nahano.

³ «Nga mwangakizi kulikira imaaja zaani, munakizi zisimbaha, ⁴ ngamùniekeza invula ku kyanya ikikwaniini, halinde ikihugo kilonge ukuyera bweneene. Kiri ne'biti binatongeke.

⁵ «Ikyanya muli mu gesha ingano, kigagenderera, halinde ku kyanya kyo'kuyimbula imizabibu. Ne'kyanya kyo'kuyimbula imizabibu kinagenderere, halinde ku kyanya kyo'kushubi byala imbuto. Mugakizi longa ibyokulya bya namwingye, munatuule mu kati ko'butoge.

⁶ «Ngamùleetera umutuula, munakizi gwejera buzira kuyikanga-kanga. Ninamùyimulire inyamiishwa ndangi. Kiri na'bagoma, batagakizi yiji mùteera. ⁷ Yabo bagoma biinyu, mugakizi bayimula, munabaminike ku ngooti. ⁸ Kundu abagoma bangaba bali igana, haliko Abahisiraheeri bataanu naaho, bagabatibita kwo. Ne'ri abagoma bangaba bali bihumbi ikumi, Abahisiraheeri igana naaho, bagabatibita kwo. Yabo bagoma, mugabaminika ku ngooti.

⁹ «Ngakizi mùkejeerera, na ngizi mùgashaanira, halinde mulonge abaana bingi. Kirya kihango kyo n'ganywana na niinyu, ngakizi kikwiza. ¹⁰ Mugayeza nganangana, ukuhisa ku kyanya mugaaba muki gweti mugaalya imimbu ya kare. Mugahikiira ukushaaza byo mukasingula kare, gira lyo mulonga ho mugalangira imimbu mihyahya.

¹¹ «Ngayiji shumbika mu kati kiinyu, ndanâye mùheereze ingoto. ¹² Ngakizi mùzaatira-zaatira. Nie ngaaba Rurema winyu. Niinyu munabe bandu baani. ¹³ Nie Nahano Rurema winyu. Nie n'gamùlyosa mu kihugo kye'Miisiri, gira mutaki be baja. Kundu bâli kizi mùyambika ibyuma mu magosi, haliko keera n'gabitwisa, mwanalonga ukukizi genda muganooka-nooka.

*Amadaaki hi'gulu lyo'kugayiriza Rurema
(Bukengeze 28.15-68)*

¹⁴ «Halikago, hali ikyanya mutagandega am-atwiri. Yizi maaja zooshi, munabe mutaki zikulikiiri. ¹⁵ Munabe mukola mu hongola ikihango kyani, mu kugayiriza imaaaja zaani, munashombe byo namùtegeka.

¹⁶ «Aaho! Yuvwagwi ngiisi kwo ngamùhaniiriza: Ngakizi mùleetera amalibu. Ne'kyanya mugashuushirwa, amasu giinyu gagahumaala, halinde munajambe ngana-ngana. Kundu mugakizi byala imbuto mu ndalo, zitagamùgenduukira. Mukuba abagoma biinyu, bo bagakizi zirya. ¹⁷ Nienyene, ngamùhana, halinde abagoma biinyu bagakizi mùhima. Na kundu abagoma biinyu bamùshombiri, haliko bo bagakizi mùtwala. Munayami tibita, kiri na ku kyanya ndaaye úmùyimwiri.

¹⁸ «Na kundu mugaaba keera mwahanwa, si mugaaba mukiri banduuvwa. Hi'gulu lye'byaha biinyu, ngamùyushuulira ikihano ubugira kalinda. ¹⁹ Kundu mugaaba mukiri mu yikangaata, haliko ngamùhaniiriza. Ngahangika invula, mu kugira igulu libe likomu nga kyuma. Ne'kihugo kiinyu, mu kubula invula, kigayumaguka nga miringa. ²⁰ Mugakizi yitubanula ku busha. Indalo ziinyu zitagayera ihiteerwa ku shinda. Kiri ne'biti, bitagatongeka.

²¹ «Ha nyuma, iri mwangagenderera ukumbigiiriza, iri munabihuuka imbere lyani, ngashubi mùyushuulira ikihano ubugira kalinda. ²² Ngahamuliza inyamiishwa ndangi

mu kati kiinyu, zinalye abaana biinyu, zinasivye ne'bitugwa biinyu. Emwe! Umuharuuro gwinyu, gugakizi niha, halinde injira ziinyu zinashake.

²³ «Iri mwangalona yibyohano, munabe muki genderiiri ukumbaga, ²⁴ bwo mugaaba muki gweti mugayifunda mu byaha, ngashubi mûhaniiriza ubugira kandi kalinda. ²⁵ Na ku bwenge mugaaba muhongwiri ikihango kyani, ngamûtibulira mwi'zibo. Na kundu mwan-gagira mbu mugendi yibisha mu twaya, haliko ngamûmwagulira mwe'kiija, gira mumale, munabiikwe mu maboko ga'bagoma biinyu.

²⁶ «Ngamûyima ibyokulya. Abakazi ikumi, bagakizi koleesa ikiyokero kiguma naaho, mu kuyokya imikate. Na mu kumûhakira, bagakizi mûheereza utukoojoka tuniini. Kwokwo, kundu mugakizi lya, halikago mutagayuvwa kwo mwashaluuka.

²⁷ «Iri mwangalona yibyohano, munabe muki genderiiri ukundahira, ²⁸ ngashubi mûhana kandi ku buraakari bwani. Bwo mugaaba muki gweti mugaagira ibyaha, ngashubi mûhaniiriza ubugira kalinda. ²⁹ Mugahikiira ukulya abaana bo muyibutira. ³⁰ Bwo ngaaba ngoli mûjinikiiri, ngamûsheregeza ho mugweti mugayikumbira imizimu. Kiri no'tutanda two muli mu giyokera kwo'mubadu, ngatuhongola. Ibirunda biinyu, ngabilasha ku migisi yinyu ifwiri namunyogo.

³¹ «Utwaya twinyu tuhamu, ngatujigiivya. Na ho mugweti mugayikumbira imigisi, ngahahindula libe ishamba. Na kundu mugakizi ndangira

amatuulo go'kusiriiza, imishiiriri yago itaganz-imiisa. ³² Ngasivya ikihugo kiinyu ngana-ngana. Ikyanya abagoma bagayiji kituula mwo, bagahumirwa. ³³ Ngamùshabulira mu mahanga. Na nyiji mùminika ku ngooti. Utwaya twinyu, tugahongolwa, halinde ikihugo kiinyu, kinasigale kimaata.

³⁴ «No'buzinda, mugaaba mukola mu maboko ga'bagoma biinyu. Haaho, lye'kihugo kiinyu kigaaba kikola kimaata, kinabe kikoli luhuusiri. Lyoki, lye'kihugo kiinyu kigaluhuuka, kinalongage isiku zaakyo ze'Sabaato. ³⁵ Ku kyanya kigaaba kikola kimaata, lyo kigalonga ukuluhuuka, halinde lyo kigomboola birya byanya byoshi byo kishuba kigaluhuuka, ku kyanya mwâli ki tuuziri mwo.

³⁶ «Mu kati kiinyu, ngiisi ábagaaba bakiri kitwe-kibona mu bihugo bya'bagoma biinyu, ngababiika mwo'lushunguti. Kiri ne'hyasi ihigaaba higweti higayehuulwa ne'mbuusi, higayami bakanga. Bagatibita ngo'mundu úgweti úgatibita indwani. Na kundu ndaaye úbayimwiri, haliko bagakizi gwa. ³⁷ Kundu ndaaye úmùyimwiri, mwenyene mugakangukana ngana-ngana, nga ábali mu kizi tibita abagoma. Munabe mutaki shobwiri ukugagika na'bagoma biinyu.

³⁸ «Na mu kuheza, mugafwira yeyo munda mu mahanga, munaziikwe mu bagoma biinyu. ³⁹ Iyo munda i mahanga, ngiisi ábagasigala yo, bagarohokera yo ngana-ngana. Yiby byoshi, bigaaba hi'gulu lye'byaha biinyu, kiri na hi'gulu lye'byaha bya bashokuluza biinyu.

Rurema agakengeera ikihango kyage

⁴⁰ «Hali ikyanya abandu baani bagayiji yilega ibyaha byabo, kiri ne'bya bashokuluza baabo. Banayemeerage kwo bakambubira bweneene, na kwo bâli kizi haasa-haasa imbere lyani.

⁴¹ Hali ikyanya bagasobanukirwa na íbikatuma n'gabayihindulira, na mbahise i mahanga mu kihugo kya'bagoma baabo. Banabe bakoli yibi-isiri haashi imbere lyani, banayemeere kwo bakambubira.

⁴² «Haaho, ngakengeera ikihango kyo n'ganywana na Yakobo, na Hisake, na Hiburahimu. Na njubi kengeera na kirya kihugo kyo n'galalagaania.

⁴³ «Yikyo kihugo, ikyanya kikiri kimaata, kikwaniini kishambaale nga kwo kikoli luhuusiri. Ku yikyo kyanya, bagayemeera ukuhanwa, mbu bwo bâli shombiri imaaja zaani, banalahira ukuzisimbaha.

⁴⁴ «Kundu kwokwo, ku kyanya bagaaba bali iyo munda i mahanga, mu kihugo kya'bagoma baabo, ndagaaba mbakabuliiri lwoshi-lwoshi. Nanga! Ndaganabashombereza, mbu mbahe-mukire, kandi iri mbu mbongole ikihango kyo tukanywana twe nabo. Niehe, nie Nahano Rurema wabo.

⁴⁵ «Yikyo kihango, ngakizi kikenengeera. Mukuba, n'gakinywana na bashokuluza baabo, ikyanya n'gabalyosa mu kihugo kye'Miisiri, mu masu ge'gindi milala, gira lyo mba Rurema wabo. Niehe, nie Nahano.»

⁴⁶ Yizo maaja, kuguma na'mategeko, na'mahano, yibi byoshi, Nahano akabiheereza

Musa yaho ku mugazi Sinaayi. Kwokwo, kwo akabiika ingoome ha kati kaage na'Bahisiraheeri.

27

Imaaja hi'gulu lya ibyangwa

¹ Nahano anabwira Musa, ² kwo amenyeese Abahisiraheeri kwokuno: «Hali ikyanya umundu angalagaania Nahano kwo agamútangira umundu, mu kutanga ifwaranga ízikulikiriini ne'kishingo kyo'yo mundu.

³ Yikyo kishingo kyo kyekino: Umushosi we'myaka makumi gabiri halinde ukuhisa ku myaka makumi galindatu, agagomboolwa ne'bingorongoro makumi gataanu bye'harija, ukukulikirana no'lugero úluli mu koleesibwa Ahandu Heeru. ⁴ Ikishingo kyo'mukazi wa yeyo myaka, biri bingorongoro makumi gashatu.

⁵ «Umwana mutabana we'myaka itaanu halinde ukuhisa ku makumi gabiri, agagomboolwa ne'bingorongoro makumi gabiri. No'munyere wa yeyo myaka, agagomboolwa ne'bingorongoro ikumi.

⁶ «Umwana wo'mwezi muguma halinde ukuhisa ku myaka itaanu, umutabana agagomboolwa ne'bingorongoro bitaanu. No'munyere, agagomboolwa ne'bingorongoro bishatu.

⁷ «Umushosi we'myaka ingingwe ya makumi galindatu, agagomboolwa ne'bingorongoro ikumi na bitaanu. No'mukazi, agagomboolwa ne'bingorongoro ikumi.

⁸ «Halikago, iri wangaba uli mukeni, utanashobole ukuliha ifwaranga ízihuunirwi, ulya mundu ye uloziizi ukutanga, ugamútwalira umugingi. Umugingi agaagera ikishingo kyage, ukukulikirana no'bushobozi bwawe.

⁹ «Iri wangaba walagaania Nahano ikitugwa, yikyo kitugwa kigaaba kikola kitaluule, ¹⁰ utanahangwirwi kwo ukikaburanie ne'kindi. Kuli kudeta, utangakaburania íkishishiri ku kibi, kandi iri ikibi ku kishishiri. Umundu, iri angakikaburania ne'kindi, yibyo bitugwa byombi, bikwaniini bitangwe imwa Nahano.

¹¹ «Hali ikyanya wangaba walagaania Nahano ikitugwa kyo'muziro. Kundu kwokwo, ikitugwa mwene yikyo, utahangwirwi ukukitanga imwage. Kwokwo, mwene kyo agakileeta imwo'mugingi. ¹² Umugingi, anayikeeke ikishingo kyakyo, ukukulikirana nga kwo kishishiri, kandi iri kibihiri. Ngiisi kwo agakyula, kwo na kwoshi kwokwo. ¹³ Halikago yikyo kitugwa, iri wangalooza ukukiguluula, ukwaniini utange kyekyo kishingo kyo'mugingi adeta, kuguma ne'kihande kiguma kya kataanu.

¹⁴ «Umundu, iri angataluula inyumba yage imwa Nahano, umugingi agayiji yikeeka ikishingo kyayo. Ngiisi kwo agaaba akyula, kwo bigaanaba. ¹⁵ Halikago, mwene yo, iri angalooza ukugiguluula, akwaniini atangage kyekyo kishingo umugingi adeta, kuguma ne'kihande kiguma kya kataanu kyakyo.

¹⁶ «Umundu, iri angataluula indalo yage nguma imwa Nahano, ikishingo kyayo ki-gaagerwa ukukulikirana no'bwija bwe'mbutu

ízigayimbuka mwo. Ku ngiisi bilo makumi gabiri byo'bulo, agakizi tanga ibingorongoro makumi gataanu.

¹⁷ «Iyo ndalo, iri yangaba yataluulwa mu mwaka gwo'Bushambaale, ikishingo kyayo kigayumaana nga ngiisi kwo'mugingiri agaaba akyula. ¹⁸ Halikago, iri yangayiji taluulwa ha nyuma lya yugwo mwaka, umugingiri agakyula ikishingo kyayo ukukulikirana ne'myaka ísigiiri mu kuhisa ku gundi mwaka gwo'Bushambaale. ¹⁹ Mwene yo ndalo, iri angalooza ukugiguluula ku kirya kishingo kyo'mugingiri adeta, agayushuula ikihande kiguma kya kataanu, gira ishubi múyegukira.

²⁰ «Halikago, iri umundu angaba ataloziizi ukugiguluula, anabe keera agiguliikiza ugundi mundu, kwokwo atahangwirwi ukushubi giguluula. ²¹ Iyo ndalo, mu mwaka gwo'Bushambaale, igataluulwa imwa Nahano, inabaagage bikola bindu bya'bagingiri lwoshi.

²² «Hali ikyanya umundu angagula indalo, anagitaluule imwa Nahano. Haliko inabe itali ye'mwabo. ²³ Kwokwo, umugingiri agakyula ikishingo kyayo, ukukulikirana ne'myaka ísigiiri ukuhisa ku mwaka gwo'Bushambaale. Uyo mundu, agaaliha ikishingo kyayo lwolwo lusiku. Yibyo bindu, binataluulwe imwa Nahano. ²⁴ Halikago, mu mwaka gwo'Bushambaale, iyo ndalo igalulirwe mwene yo, ulya úkagihyana.

²⁵ «Ngiisi byo balagaania Nahano, ikishingo kyabyo kigagererwa ku fwaranga íziri mu

kola Ahandu Heeru. Ikingorongoro kiguma kye'harija kiri no'buzito bwe'garama ikumi.

Amatuulo ga kwingi-kwingi

²⁶ «Ikitugwa, ikyabutwa ubwa mbere, kikola kya Nahano. Umundu atangashubi kitaluula imwage kandi. Mukuba, ngiisi ikiri mu butwa kya mbere, kikola kya Nahano, iba nyana, kandi iri kyanahene, kandi iri kyanabuzi.

²⁷ «Haliko, iri kyangabutwa kya mbere mu bitugwa ibiri no'muziro, mwene kyo akwiriiri akiguluule mu kuyushuula ikihande kiguma kya kataanu ku kishingo umugingi agaaba akishingirira. Ne'ri atangakiguluula, umugingi ahangwirwi ukukiguliikiza ugundi ku kishingo kyo agaabona.

²⁸ «Kundu kwokwo, iri umundu angayami taluula ikindu lwoshi imwa Nahano, aba mundu, kandi iri kitugwa, kandi iri ndalo yo akahyana, kitakwiriiri kwo kishubi guluulwa, kandi iri kiguliisibwa. Ngiisi ibyataluulwa lwoshi imwa Nahano, iri kikola kitaluule mene-mene. Kiganayama kiri kye'mwa Nahano isiku zooshi.

²⁹ «Umundu, iri angataluulwa kwo agayitwa, uyo atangaki guluulwa, si akwiriiri ayitwe naaho.

³⁰ «Mukwaniini mukizi taluulira Nahano ikihande kiguma ki'kumi kye'mimbu, na kye'bitumbwe. Kiri kye'mwa Nahano, kinakwaniini kitaluulwe imwage. ³¹ Yikyo kihande kiguma ki'kumi, iri wangalooza ukukiguluula, ugaaliha abagingi ikishingo kyalyo, unayushuule ikihande kiguma kya kataanu.

³² «Ku biloziri ingaavu, ne'bibuzi, ne'mbene, mukwaniini ukutaluula ikitugwa kiguma kwi'kumi, imwa Nahano. ³³ Mu yibyoy bitugwa, mwene byo atahangwirwi ukutoola, mbu kirebe kyo kiija, kandi iri kyo kibi. Halikago, iri angagira mbu akaburanie ikitugwa ne'kindi, yibyoy byombi, bigaharuurwa nga bigataluulwa imwa Nahano. Mu yibyoy byombi, ndaakyo kyo angaki guluula.»

³⁴ Yizo zo maaja Nahano akaheereza Musa ku mugazi Sinaayi, gira azimenyeese Abahisir-aheeri.

**Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru
Fuliiru: Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru (Bible)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fuliiru

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Dec 2022 from source
files dated 29 Jan 2022

871cddeb-c358-58e1-a46a-1b6006a51f3b